

**KLEIN
MAAR DAPPER**

DOOR D. MENKENS
van der SPIEGEL

NIJKERK - G.F. CALLENBACH

KLEIN MAAR DAPPER

KLEIN MAAR DAPPER

DOOR

D. MENKENS—VAN DER SPIEGEL

GEÏLLUSTREERD DOOR JEANNE FAURE

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

Van Jan en Piet

Jan Verhulst heette hij, maar hij werd bijna altijd „Jantje” genoemd.

„Jantje” zei zijn moeder tegen hem, toen hij nog den heelen dag bij haar thuis was.

„Jantje” had ook de juffrouw op school hem genoemd.

Nu ja, dat is alles heel gewoon, hè? Een jongen, die nog niet naar school gaat, is nog klein, en een jongen uit de eerste klas is ook nog niet groot. In die eerste klas waren het allemaal Jantjes en Henkjes, en Kareltsjes en Wimpjes.

Maar in de tweede klas, waar die Henkjes Henk genoemd werden, die Kareltsjes Karel en die Wimpjes Wim, was Jantje nog Jantje gebleven. Ja, in de derde klas veranderde dat zelfs niet.

Jan Verhulst was zoo erg klein en zoo erg bleek en zoo erg mager.

Negen jaar was hij nu, doch hij stak maar een klein stukje uit boven zijn broertje van zes. Dat vond hij héél vervelend, hoor!

Welke jongen is niet graag groot? O, hij begon er zoo'n hekel aan te krijgen Jantje genoemd te worden.

Kijk, dat ze het thuis tegen hem zeiden, was niet erg, dat was zelfs wel leuk, en dat de meester het zei, nu ja, dat hinderde ook niet zooveel, maar dat de kinderen hem Jantje bleven noemen, dat vond hij vreeselijk. Die maakten er ook nog vaak een woordje bij, die noemden hem soms klein Jantje en dikwijls ook bang Jantje.

Zie je, dat was verschrikkelijk.

Zoo héél bang was hij toch eigenlijk niet. Hij kende wel jongens, grooter dan hij, die niet in donker durfden te gaan slapen. Hij wist er wel, die 's avonds bijna de kamer niet uit durfden, als er in de gang geen licht brandde.

Zoo bang was hij niet, hoor! Hoe hij dan aan dien naam gekomen was?

Och, hij was altijd zoo bang voor schoolblijven. Steeds deed hij er zijn best voor, dat dit hem niet overkwam en de enkele malen, dat het toch gebeurd was, had hij erg gehuild. Hij durfde op straat ook niet zooveel als andere jongens en liep weg, wanneer er gevochten werd.

Nu ja, maar schoolblijven vonden vader en moeder zoo erg en vechten deed hij liever niet, omdat hij het toch niet winnen kon.

Gelukkig had hij in de derde klas een vriend gekregen, een grooten sterken vriend. Die heette Piet de Graaf.

Piet was al tien en zat voor het tweede jaar in de derde klas. Erg goed leeren kon hij niet, dat was waar, maar verder was het een reuzejoch, daar waren ze het allemaal over eens. Hij was groot en sterk. Hij was nergens bang voor. Hij was een echte grappenmaker. En diè jongen was de vriend van Jan Verhulst.

Piet had het direct voor Jan opgenomen. Piet nam het altijd voor Jan op.

O, dat vond Jan zoo heerlijk! 't Was zoo fijn, zoo'n vriend te hebben.

Aan Piet vertelde hij alles, met Piet besprak hij alles. Ja, de eerste maanden tenminste. Toen vertelde hij van thuis, van zijn vader en moeder, van zijn broertjes en zijn kleine zus.

Dat was geweest in 't begin van den zomer, toen alles thuis nog mooi was en goed. Maar zoo tegen de grootte vacantie was er iets akeligs gebeurd en dat, nee dat vertelde Jan nièt aan Piet.

Jan's vader was zonder werk, of, zooals het thuis genoemd werd: buiten betrekking.

Dat was erg, hoor! Héél erg! De vader van Piet was schoenmaker, de vaders van de andere kinderen werkten voor het meerendeel bij een baas, maar Jan's vader was boekhouder

geweest op een groot kantoor. Jan was er eigenlijk altijd een beetje trotsch op geweest, dat zijn vader een meneer was, die óók in de week een hoed en een boord droeg. En nu was die vader zonder werk, precies als andere vaders, die géén hoed en géén boord droegen.

Wat waren ze vóór dien tijd toch gelukkig geweest. Toen zong moeder den heelen dag; als vader thuis kwam stoeide hij met z'n jongens, droeg ze op z'n schouders, gooide ze in de hoogte, och, wat een pret hadden ze dan met hem.

Nu zong moeder nooit meer en vader keek altijd zoo donker.

Genoeg eten kregen ze nog wel, maar tòch.... Alles was zoo anders geworden dan vroeger.

Drie dagen in de week ging moeder werken bij andere menschen. Dát vond Jan wel het allerergste.

Vroeger had in den schoonmaaktijd bij hèn wel eens een vrouw gewerkt.

Nu ging moeder werken. Ze had het eerst niet willen zeggen, maar 't was toch ál te raar, dat ze elken Maandag, Woensdag en Vrijdag zoo vroeg al vertrok met die groote tasch en pas om halfzes weer terugkwam.

Hij, Jan, had maar telkens weer gevraagd, waar moeder heenging en eindelijk had vader het hem verteld. Maar hij mocht het niet aan anderen zeggen.

Nou, dat zóu hij ook niet.

Ja, en behalve dát erge was er nóg iets akeligs. In hun voorkamer, hun mooie voorkamer, waar ze anders op Zondag altijd zaten, woonde nu een vreemde juffrouw. Zij mochten in die kamer niet meer komen, had moeder gezegd. 't Was nu de kamer van die juffrouw. Jawel, die zat daar nu op hún mooie stóelen en deed maar net of ze van háár waren.

Neen, 't was lang niet meer zoo gezellig thuis als vroeger. En 't eten was óók niet meer zoo lekker. Ze kregen alleen Zondags vleesch, en pudding zagen ze nooit meer. De dagen, dat moeder niet thuis was, warmde vader de restjes van den vorigen dag op en kookte er rijst bij. Was moeder er, dan kregen ze wel aardappelen en groente, maar niets toe. Dat waren ze vroeger anders gewend, hoor!

Nu was het winter. Maar als je denkt dat den heelen dag de kachel brandde, heb je het mis. Vroeger brandde die nacht en dag door, maar nu zaten ze veel in 't keukentje met de petroleumkachel. Werd in de achterkamer de kachel

al eens aange-
maakt, dan toch
pas zoo tegen een
uur of vijf.

Och, wat vond
Jan het dan ge-
zellig, als ze daar
weer onder het
licht van de lamp
zaten en de kachel
zoo lekker gloeide.
Dan vroeg hij wel
eens: „hè moeder,
laat hem nou aan,”
maar moeder zei:
„nee Jantje, de
brandstof is veel
te duur. We moe-
ten zuinig zijn.
We weten maar
niet, hoe koud het
van den winter
nog worden kan.”

O, die gezellig-
heid duurde maar
zoo kort!

Als moeder 's
morgens al vroeg

weg was en ze met vader alleen een boterham aten, als vader dan zoo stil was, nee, dan was het niet gezellig.

En als je dan bedacht, dat vader met de kleintjes alleen achterbleef en gewoon huiswerk moest doen . . .

O, als Jan dan met Bert, z'n broertje, naar school stapte, dan kòn hij niet begrijpen, hoe dat Bertje zoo vroolijk

babbelde, terwijl het toch thuis zoo akelig was. Och, hij begreep er ook niet veel van. De vier-jarige Hans en de twee-jarige Beppie snaptten er natuurlijk heelemáál niets van.

Heel vaak kostte het Jan moeite er niet met z'n vriend Piet over te praten. Piet was zoo'n eenigerd. Piet vertelde hem ook zooveel. Maar vertellen, dat moeder uit werken ging, dát mocht niet. En vertellen van die juffrouw in hun voorkamer, dat mocht misschien óók wel niet. Nou, als je begón te vertellen, zei je soms tòch alles en daarom hield Jan het maar voor zich. Piet kwam nooit bij hem thuis, dát was een geluk. En hij kwam ook nooit bij Piet.

Op een keer had Jan aan z'n vader gevraagd: „Vader, krijgt u nou nooit meer werk?” Zijn vader had toen geantwoord: „Kind, Jantje, ik hoop van wel. We moeten er maar veel om bidden.”

Nou, dat dééd Jan. Elken avond deed hij het weer. Maar het hielp heelemaal niet.

Vader en moeder baden er natuurlijk ook om.

Maar dat hielp óók al niet. Vader ging er wel vaak op uit, of hij werk kon vinden, maar dan kwam hij zoo bedroefd weer terug.

Och, och, wat wás alles toch akelig en wat zóu het toch eenig zijn, het aan Piet te vertellen.

Maar Jan deed het niet. Nòg niet.

II

Dat zou éénig zijn

Er kwam een dag, dat Jan niet meer zwijgen kòn tegen Piet. Dat was op den 6den December. Alle kinderen waren dien morgen drukker dan anders. Natúúrlijk, 't was immers Sinterklaas-avond geweest! Ze moesten elkaar toch vertellen, wat ze gekregen hadden?

Jan kòn daar niets van vertellen. Jan had niets gekregen.

Och, tot het laatste toe had hij er op gehoopt. Elk jaar

hadden ze cadeautjes en lekkers gehad; zou er dit jaar nu heelemaal niets komen?

Een keer, toen hij met vader alleen was, had hij het gewaagd er over te beginnen. Hij had gezegd, dat de winkels al weer zoo mooi waren en dat hij Bert haast niet mee kon krijgen naar school, omdat die voor elken winkel wou blijven staan.

Vader had gezucht.

„k Ben benieuwd, wat wij zullen krijgen,” had Jan toen zacht gezegd!

„Zoo'n groote jongen als jij, moest wel begrijpen, dat er van 't jaar niets kan gegeven worden,” had vader geantwoord.

't Had hem een blij gevoel gegeven, dat vader hem een *grootten* jongen noemde. Dat gebeurde haast nooit.

Vader had ook nog even met hem er over doorgepraat. Vader had gezegd, dat ze héél zuinig moesten zijn. Wat moeder verdiende en de juffrouw betaalde, was niet genoeg om van te leven. Gelukkig, dat vader en moeder in de goede jaren hadden gespaard. Maar nu moest er elke week afgenomen worden van dat opgespaarde geld. 't Werd daardoor natuurlijk minder en wat zouden ze moeten beginnen, als het heelemaal op was?

Jan had toen een ernstig gezicht gezet, bijna even ernstig als het gezicht van zijn vader. Hij had zich erg groot gevoeld, hoor! Zoo groot als een jongen van negen maar zijn kan. Als je vader ook zóó met je praat, hè?

Later was hij dat gevoel van groot zijn weer een beetje kwijt geraakt. Toen had hij meer gedacht aan wat vader gezegd had.

De kleintjes hadden er nog niet veel van begrepen dat er geen Sinterklaas gehouden werd. Bert had erg gehuild en Jan had zijn best gedaan dapper te zijn. Toch waren er wel traantjes gekomen, maar die waren onder de dekens afgedroogd. Dat was geweest, toen vader en moeder dachten dat hij al lang sliep.

't Was ook zoo erg!

En vooral dat naar school gaan den volgenden dag.

Hij deed zijn best erg laat te zijn. Thuis een beetje getreuzeld, op straat nog maar eens een poosje voor de winkels

gestaan, zie zoo, nu zou er voor schooltijd geen gelegenheid tot vragen zijn, meende hij.

Voor zulke vragen is evenwel niet veel tijd noodig. Jan en Bert waren met het slaan van negenen bij school, doch onder het naar binnen gaan werd er zeker aan Jan al wel zesmaal gevraagd, wat hij gekregen had. Ook hoorde hij aan alle kanten jongens en meisjes vertellen, wat zij ontvingen.

Jan zei niets.

Jan liet ze maar praten.

„Wat een joch,” zeiden ze.

„Klein Jantje heeft den zak van Sinterklaas gezien en is nou nog bang, dat hij er in moet,” zei een meisje.

„Bang Jantje is van zwarte Piet geschrokken,” grapte een jongen.

Jan was al bij zijn plaats. Piet ook.

„Zeg jò,” zei Piet zacht, „waarom kijk je zoo sip?”

„Ik heb niks gehad,” fluisterde Jan.

„Is dat zoo erg? Ik ook niet. Ik krijg nooit wat met Sinterklaas. Wij krijgen met Kerstmis cadeautjes.”

„Maar ik krijg met Kerstmis óók niks,” flapte Jan er nu uit. Die Piet moest niet zeggen, dat het niks erg was, hoor!

Nou, dit vond Piet ook wel erg. Op dat oogenblik kon hij er niets meer van zeggen, want de meester keek; ze moesten dus stil zijn. Maar in het vrije kwartier begon hij er weer over.

„Jò, hoe zit dat nou eigenlijk?” vroeg hij. „Is het voor straf, dat je niks gehad hebt?”

„Nee, dat niet. Maar m'n vader is zonder werk,” kwam het bij Jan verlegen er uit.

„Da's naar,” zei Piet.

„Ja, en nou moeten vader en moeder zuinig zijn, zie je!”

„Verdient je vader heelemáál niks?” vroeg Piet.

„Nee,” zei Jan.

„Kon je zelf maar wat verdienen, hè?” zei Piet weer.

„Ik?”

Jan keek zóó verwonderd, dat Piet in den lach schoot.

„Nou, je hoeft me niet uit te lachen,” hernam Jan. „Ik zou best willen verdienen, als ik maar wist hoe.”

„Ach ja,” zei Piet, „je bent ook zoo klein, dat is jammer. Ik verdien wel eens wat, hoor! Ik stond verleden jaar altijd bij 't kerstboomen verkoopen en dan bracht ik ze wel eens thuis voor de menschen.”

„Kan jij een kerstboom dragen?” Jan keek wat ongeloovig, toen hij dat vroeg. Piet was wel erg sterk en groot, wel net zoo groot als sommige jongens uit de hoogste klas, maar 't vorige jaar was hij toch ook pas negen.

„Nou maar,” zei Piet, „of ik. Natuurlijk niet van die groote, maar die kleinere soorten kan ik best dragen.”

„Sommige menschen hebben van die héél kleine, die ze gewoon op een tafeltje zetten,” zei Jan. „Zulke zou ik ook wel kunnen dragen.”

„Ja, maar die nemen ze meestal zelf mee of ze koopen die kleintjes aan de deur,” wist Piet te vertellen.

Jan's gezicht betrok. Hij zag zichzelf al met kerstboomen langs de straat trekken, maar dat zou dan toch niet kunnen.

Piet merkte het. Piet vond het jammer voor zijn vriendje.

„Zeg jô,” zei hij ineens, „nou weet ik wat. We gaan er samen op uit, jô! Dan kunnen we ook wel van die groote meesjouwen. Ik draag ze en jij zorgt, dat ze niet over den grond slepen. En we deelen eerlijk, wat we er voor krijgen.”

Jan's oogen schitterden. Dat zou fijn zijn.

Maar — en zijn gezicht verdonkerde weer — zou het wel mogen?

„Ik mag best van mijn vader,” verzekerde Piet.

„'k Weet niet, of mijn vader het wel goed zou vinden,” zei Jan.

„Nou, waarom niet? 'k Begrijp niet, waarom hij zelf niet met kerstboomen op de markt gaat staan. Ja jô, dat zou nog leuker zijn. Als jouw vader ze dan verkocht, kon hij meteen zeggen, dat hij een paar jongens wist, die ze voor een kleinigheid wel thuis wilden brengen. Dat zou voor ons veel makkelijker zijn. Je moet anders zoo zeuren tegen de lui. Eerst willen ze niet, dan zijn ze bang dat je hem zal laten vallen, maar als de koopman zelf zegt, dat je het doen zal, dan is het heel wat anders.”

Jan vond die gedachte aan den eenen kant ook wel leuk, maar zijn vader zou vast niet met kerstboomen op de markt gaan staan. Stel je vóór, zijn vader zou daar gaan schreeuwen op de markt. Neen, dat deed hij vast niet. Daarom zei hij tegen Piet: „Och jô, mijn vader kan dat niet. Nooit gedaan, hè?”

„Nou jô,” zei Piet, „als je vader dan geen boomen verkoopt, probeeren we het bij een ander.”

„Wat betalen de menschen er je dan voor?” vroeg Jan.

„O, dat is ongelijk. Meestal een dubbeltje. Maar 'k heb ook wel eens een kwartje gehad. Zie je, als jij er dan bij vertelt, dat je vader zonder werk is, dat helpt vast.”

Jan schrok.

„Nee jô, dat doe ik niet, hoor!” riep hij uit.

„En waarom niet?”

„Nou, dan is het net, of je een bedelkind bent.”

„Niks hoor,” lachte Piet. „Bedelen is om geld vragen. Maar wij vragen toch niks? Wij verdienen het geld eerlijk.”

Ja, dat was zoo, maar Jan vond het toch wel wat erg. Er kwamen soms jongens met koopwaar aan de deur en die hadden het dan ook altijd over een vader, die ziek was, of geen werk had. Zulke jongens bedelden eigenlijk ook niet en tóch werden ze vaak bedeljongens genoemd. Zou hij nu ook zoo moeten doen? Dat dârfde hij niet, dat wou hij niet.

Tijd om er nog meer van te zeggen was er niet, want andere jongens kwamen er bij en 't speeldwartier was ook al gauw voorbij.

Maar Jantje was er nog lang niet over uit gedacht. Jantje kreeg heel wat vermaningen, voor het twaalf uur was. En Jantje wist, dat hij zijn werk slecht gemaakt had.

Och, maar er was ook weer een andere gedachte door zijn bol geschoten.

Mòcht hij wel geld van vreemde menschen aannemen? Hij had eens een paar centen gehad van de juffrouw boven, omdat hij een boodschap voor haar gedaan had. Moeder was toen boos geweest en hij had de centen terug moeten brengen.

Ja, maar toen verdiende vader nog. Toen zou moeder er óók niet aan gedacht hebben uit werken te gaan. Als moeder nu geld ging verdienen, waarom zou hij het dan niet doen?

Hij kon het in elk geval vragen! Maar als vader en moeder dan eens „nee” zeiden? Dan kwam er van het heele plan niets! Dat zou toch jammer wezen, hoor!

Het dan maar nièt vragen? Maar dát zou toch eigenlijk óók niet goed zijn.

Er maar eens met Piet over praten, besloot hij en zoo gauw ze na schooltijd buiten waren, begon hij:

„Zeg Piet, weten ze bij jullie thuis, dat je zoo iets doet?”

„Wel ja, natuurlijk.”

„Mag jij geld van vreemde menschen aanpakken?”

„Nou, en of. 't Gebeurt me vaak genoeg. Ik mag Zaterdags en 's Woendags voor vader wel eens schoenen wegbrengen en dan krijg ik óók dikwijls wat. Fijn hoor! Ze zeggen thuis, dát is meegenomen. 'k Mag het altijd in m'n eigen spaarpot doen. Nou jò, er zit heel wat in. Zoo fijn! Dan kan je een cadeautje koopen van je eigen geld, als er een jarig is.”

„Ja, ik zou met Kerstmis wat kunnen koopen,” zei Jan.

„Nou jò, òf je. Je zou een heele boel kunnen koopen en dan pakken we het bij ons thuis in en dan zetten we het bij jullie voor de deur en we belden hard en we liepen weg.”

„Nou, reuze zou dat zijn,” vond Jan.

„Ja, jô! En jij zou ook eerst naar huis kunnen gaan. Dan bracht ik het pak alleen en dan kon sij zelf zien, wat voor gezicht ze zetten.”

„Nou, dat was nóg mooier,” zei Jan.

„Dan moet je er natuurlijk niks van zeggen. Anders is er geen aardigheid aan.”

„Nee, natuurlijk niet,” antwoordde Jan. 't Leek hem zoo veel makkelijker. Als hij niets zei, kon niemand het hem verbieden en 't was immers een verrassing? Daar ging je toch nóôit eerst wat van zeggen? Later, o ja, dan mochten vader en moeder het weten.

Die Piet was toch maar de beste vriend die er bestond.

Dat zei hij ook tegen hem. Piet lachte een beetje.

„Och jô, loop heen,” zei hij.

Toen lachte Jan ook.

„'t Zal ééinig zijn, zeg Piet!”

„Nou Jan!”

III

Bij Piet op bezoek

De jongens hadden wel gewild, dat ze er direct aan konden beginnen, maar er was in de heele stad nog geen kerstboom te zien. Natuurlijk niet. 't Was ook nog bijna drie weken vóór Kerstmis.

„Zouden ze het bij jou thuis merken, als je lang weg bleef?” vroeg Piet een paar dagen later.

Jan schrok.

„Ja, dat zouden ze zéker,” zei hij.

„Dat is gekker,” antwoordde Piet, maar hij wist raad.

„Je moet er nou al mee beginnen,” zei hij.

„Waarmee?” vroeg Jan.

„Nou, met laat thuiskomen natuurlijk. Jij bent ook zoo'n erg zoet jochie, dat je altijd dadelijk naar huis gaat.”

Klein maar dapper 2

„Dat willen vader en moeder,” zei Jan. „En 'k moet toch ook zorgen, dat Bert thuiskomt?”

„Ja, dà's waar. Maar weet je wat? Je vraagt, of je Woensdagmiddag bij mij mag komen spelen. Dat doe je Zaterdag weer. En als de boomen er dan zijn vinden ze het al niks gek meer, dat je Woensdags en Zaterdags niet thuis bent.”

Ja, dat was wel een goed plan, vond Jan. Hij had thuis al zooveel van zijn kameraad verteld, dat vader en moeder het niet vreemd zouden vinden, als hij er eens heen wou.

Dien Maandagavond sprák hij er echter nog niet over. Toen Piet Dinsdagmorgens vroeg, of hij mocht, moest Jantje antwoorden, dat hij het nog niet wist.

„Vraag het dan om twaalf uur, jò,” zei Piet.

Jan nam zich voor, dit te doen, maar 't gebeurde wéér niet. Piet was er een beetje boos om 's middags. Hij zei: „Je zou heusch denken, dat je echt een bang Jantje was.”

„Kom nou, denk je dat ik niet durf?” hield Jan zich groot. „Best hoor! Maar 't is toch pas voor morgen?”

„Nou ja, maar 't was toch leuker, als je het gevraagd had,” vond Piet.

„'k Doe het om vier uur direct,” beloofde Jan.

„Weet je wat? Dan ga ik mee om te hooren, of je mag,” zei Piet.

Daar was Jan blij om. 't Was veel makkelijkker, als Piet er bij was. Piet had het niet zoo ver mis, toen hij van „bang Jantje” sprak.

't Was ook zoo raar, hè? Dezen keer zou het wel echt zijn om met Piet te spelen, maar later . . .

„Wacht even,” zei hij om vier uur tegen Piet, die mee-gelooopen was. Piet bleef aan de deur staan en Jan wipte vlug het gangetje door naar de keuken. Ja, daar waren vader en moeder.

„Dag vader, dag moeder, daar is Piet en die vraagt, of ik morgenmiddag bij hem mag komen,” riep hij en, toen hij niet direct antwoord kreeg, kwam het hijgend bijna, er achter aan: „Ja moeder, ik mag toch, vader, tõe nou.”

„Laat Piet even binnenkomen,” zei moeder.

Dat vond Jan sijn. En Piet ook.

„Zoo Piet,” zei vader, „ben jij de vriend van Jan?”

Piet lachte maar eens.

„We hebben al een heele boel over je gehoord,” zei moeder.

„Ja, mijn moeder heb ik een heele boel van Jan verteld en toen zei ze, dat hij maar eens komen moest,” vertelde Piet.

„Nou, dat mag hij wel, hoor! Waar woon je ook al weer?”

Piet noemde straat en huisnummer.

„'t Is wel wat ver voor zoo'n kereltje alleen,” zei moeder, maar ze lachte er bij, dus begreep Jan, dat ze er een grapje van maakte.

„Ik kan hem wel komen halen,” bood Piet aan.

„Erg aardig, hoor! Maar dat is niet noodig,” zei vader.

„Jan weet het best alleen te vinden. Jij moet dan ook maar eens hiër komen.”

Dat was nou eigenlijk de bedoeling niet, maar Piet zette een gezicht, of hij het erg leuk vond. Als zijn ouders niet ongerust zouden worden, mocht hij nu ook wel een uurtje blijven, zei moeder.

Nou, dat vond Piet wèrkelijk leuk. Dat wou hij wát graag. Bij hem thuis waren ze zoo gauw niet ongerust. Hij kwam wel eens méér later thuis. Jan was in de wolken. Fijn hoor, je vriend op bezoek te hebben! Eerst speelden ze een poosje op straat, maar, toen de lamp aan ging, kwamen ze binnen. Moeder had de kachel in de achterkamer aangemaakt. Zoo was het dus dúbbel feest.

Piet dacht in stilte, dat het hier veel deftiger was dan bij hem thuis. En tòch was deze vader zonder werk. Nee maar, dan was het in elk geval bij hem beter. Vader klopte den heelen dag lustig op zijn schoenen en zong er een vroolijk liedje bij. Vader had het drük. En deze vader moest maar thuis zitten. Piet had er ècht meelij mee, hoor! 't Zou eenig zijn, als Jan goed wat geld thuis bracht. Dat deze vader niet met Kerstboomen te koop kon gaan staan begreep hij nu wel. 't Was een meneer en meneeren deden zoo iets niet.

Jan liet Piet z'n postzegelalbum zien, Bert haalde z'n Verkade's-plaatjes.

Piet voelde zich hier best thuis. Hij stoeide met Hans, maakte een scheepje voor Beppe, grapte tegen iedereen en was beleefd tegen Jan's ouders.

Die vonden Piet óók al een leuke jongen. Die vonden hem een goeden vriend voor hun Jan. Jan bleef dien avond bijzonder vroolijk, ook toen Piet al lang weg was. Hij vond het zoo sijn, dat vader en moeder nu zijn vriend kenden en dat hij er den volgenden middag heen mocht.

Dien nacht droomde hij van al de pret, die ze hebben zouden. Den volgenden morgen werd hij met een blij gevoel wakker. En 's middags holde hij zoo hard hij maar kon om toch vooral gauw bij Piet te zijn.

Piet kwam hem al tegemoet.

„Je bent vroeg, jô,” zei hij.

„En 'k mag tot halfvijf blijven,” vertelde Jan. Hij vond dit héél lang!

Maar Piet dacht daar anders over. Piet zei:

„Dat is nou voor vanmiddag goed en best, maar, als we naar de Kerstboomen gaan, moet je toch probeeren, of je langer weg moogt blijven.”

„Nòg langer? Dat mag vast niet. Om halfvijf is het al zoowat donker en ik moet altijd binnen komen, als de lantaarns aan gaan.”

„Dät is vervelend, jô! Juist 's avonds koopen ze de meeste. Ik heb uitgerekend, dat het op Vrijdag Kerstfeest is. Nou, die Zaterdag er voor is al een beste dag, want een hoop menschen gaan hem dän koopen. Ze hebben dan net geld gekregen, hè? En dan Zaterdagavond, nou, dan kijken ze niet op een dubbeltje meer of minder.”

„Maar op Zaterdagavond mag ik vast niet,” zei Jan. Hij wist niet, hoe het kwam, maar hij vond het nu niet eens leuk, om over de Kerstboomen te praten. Hij was blij, dat het vandaag nog niet zou hoeven. Als hij vanavond thuis kwam, zou hij precies kunnen vertellen, wat ze gedaan hadden. Later zou dat niet kunnen en daar dacht ons Jantje liever nog niet aan.

„Nou zeg, voor zoo'n kèér,” zei Piet.

„Ik word Zaterdagavond gewasschen,” zei Jan.

„O, maar je hoeft ook niet zóó laat thuis te komen. Als we tot een uur of acht bezig zijn is het wel lang genoeg.”

„Acht uur?”

Jan stónd stil en keek Piet vol verwondering aan. Acht uur! Stel je voor, dan lag hij al in bed! En tot acht uur op straat zijn? Dat kón toch niet?

Piet lachte, toen Jan dit zei. „Voor een keertje, jò, voor één of twee keeren maar. Je vader en moeder vinden het wel goed. 't Is immers om geld voor ze te verdienen?”

„Maar ze mogen het toch niet weten?” zei Jan.

„O ja, dat is waar! Nou, maar dan zou ik ze het liever vertellen. 't Is wel niet zóó leuk, als ze het weten, maar als je anders zoo vroeg thuis moet komen”

„Nee, nee, 't moet een verrassing blijven,” hield Jan vol.

„Nou, jì moet het weten,” zei Piet. „Maar je verdient veel minder, als je zoo vroeg naar huis gaat. Die Zaterdagavond zou best zijn en die Woensdag ook. Dan zijn er nóg een massa menschen die koopen. En 's Maandags en Dinsdags misschien ook wel.”

„Ik kan vroeg komen 's middags, net als nou,” zei Jan.

„Net of dát wat geeft. Nee jò, de avonden, diè zijn de beste. Wie gaat nou 's middags om halftwee een Kerstboom koopen.”

't Maakte Jan echt verdrietig. Hij had al zooveel dingen bedacht, diè hij koopen wou. Maar als hij nou tòch niets verdienen zou

„Nou jò, bedenk je nog maar eens. 't Heeft nog geen haast. Ga nou maar mee, dan mag je bij ons in huis.”

Even later stapten ze het huis van De Graaf binnen. 't Was een bendenhuis. De voorkamer gebruikte Piet's vader voor werkplaats. Daar gingen ze eerst een kijkje nemen. Piet's vader was al even grappig, als Piet zelf.

„Zoo schutter-majoor,” zei hij tegen Jan.

Jan bromde zooiets van „dag baas”.

„Dat is nou Jan, vader! En we willen van 't jaar samen Kerstboomen thuis brengen,” vertelde Piet.

„k Weet een veel beter baantje voor hem,” antwoordde

vader De Graaf. „Hij kan z'n eigen wel verhuren om boven in zoo'n boom aan een rood lintje te hangen.”

Piet schaterde het uit. Jan begreep, dat hij ook maar mee moest lachen, maar 't ging hem niet te best af.

„Vind je dat geen leuk idee, jō? Een paar vleugeltjes ontbreken je nog, maar verder ben je er voor geknipt,” zei De Graaf weer.

„En dan een reuze B er voor, dan ben je een bengeltje,” lachte Piet.

Nu begreep Jan het eigenlijk pas. Ja, ja, ze wilden hem een beetje voor den mal houden. Je moet op dien De Graaf letten, hoor! Net als Piet. Die nam je ook bij den neus voor je er erg in had.

„k Heb jouw portret al wel eens gezien, Jan,” begon de schoenmaker weer.

„Ja, dat kan! Ik sta naast Piet,” zei Jan, die aan een schoolportret dacht.

„Niet waar, hoor! Mijn Pietje was er niet bij. Kijk maar.” Bij deze woorden haalde De Graaf een oude krant voor den dag en liet Jan een plaatje zien van een dikken jongen, die zijn wangen opblies van blijdschap over een pudding, die zijn moeder hem liet zien.

„Je lijkt er sprekend op,” zei De Graaf. „Die wangen, die oogen, die neus, maar vooral die wangen, die wangen, die wangen, ik zou er naar verlangen, om ze ook zoo te ontvangen.”

„Aan den eenen kant heeft u al zoo'n wang,” flapte Jan er uit, wat Piet een lachbui bezorgde.

„Rakker, ik zāl je,” dreigde De Graaf, maar hij lachte ook om dat kleine kereltje, dat daar zoo'n kostelijke opmerking maakte over zijn wang. Wat achter die wang verborgen was — nou, dat kan ieder wel raden.

„Moeten er nog schoenen weg, vader?” vroeg Piet.

„Ja, kerel! Goed dat je het me helpt onthouden. Maar nou jullie mijn deur uit, want hoe zou ik kunnen werken als ik maar denken moest aan kerstboomen met winterkoninkjes er in. Vooruit, er uit zeg ik je.”

Gierend vlogen de jongens het gangetje in. Nu zouden ze maar eens een kijkje gaan nemen in de achterkamer.

Wat viel het daār Jan tegen. O ja, er brandde wel een

kachel, maar verder leek het er niets op hún kamer, hoor! Er stonden zoowaar twee ledikanten, een groot en een klein. Toch was het de woonkamer, want er stond een theeblad op tafel. Dat er menschen waren, die in hun woonkamer slapen moesten, wist Jan niet. Hij kreeg ineens medelijden met Piet. En voor het eerst begreep hij, dat andere jongens óók wel eens dingen hadden, die ze naar vonden.

„'t Is hier niet zoo mooi als bij jullie, hè,” zei Piet.

„Och jō, wat gééft dat,” antwoordde Jan.

„Nou, je kun je haast niet omdraaien, als we hier met z'n zevenen zitten,” vertelde Piet. „We hebben vroeger wel in een grooter huis gewoond, zie je! Maar mijn vader is óók niet rijk.”

„'t Is toch een leuke vader,” zei Jan. „Zeg, wat bedoelde hij met winterkoninkjes in een kerstboom?”

„Och jō, niks.”

„Ja, wèl wat.”

„Nou, winterkoninkjes noemen ze wel eens klein-Jantje. Op het dorp, naar mijn grootmoeder woont, heb ik er wel eens een gezien. Een leuk vogeltje, jō! Als grootmoeder brood voor de musschen strooide kwam hij wel eens meeten. Zoo éénig, jō! Wel eens een roodborstje ook.”

Piet praatte nog even door over vogeltjes, maar Jan luisterde niet te best. Jan was er een beetje boos om, dat die grappige schoenmaker hem nu eigenlijk óók al weer klein-Jantje genoemd had. Was hij toch maar wat grooter. Nou maar, hij zou wel eens toonen, dat hij niks minder was dan een gróóte jongen.

„Ga je mee naar de keuken, daar is moeder,” zei Piet.

Ja, daar was Piet's moeder. Daar speelden ook twee kleine broertjes van Piet. Leuke kereltjes waren dat. Allebei even groot en even oud. Tweelingen. Jan was één en al oog voor die twee kleine krullebolletjes. Het eene heette Frans en het andere Kees. Maar Jan begreep niet, hoe iemand kon onthouden, wie Frans was en wie Kees. Ze leken zoo veel op elkaar! Bij die kereltjes vergat hij alles. Dat het in deze keuken ook al niet zoo netjes was als in de hunne zag hij niet; dat Piet's moeder hem Jantje noemde merkte hij niet.

Die aardige broertjes, o, die vond hij zoo eenig. Hij had er wel den heelen middag mee willen spelen. Maar dáár moest Piet niets van hebben. Die vond zijn broertjes héél leuk; maar was toch liever op straat dan in hun gezelschap. Hij zei tegen Jan: „Kom jò, we gaan naar buiten. Je doet net, of je voor kindermisje studeert.”

Dát liet Jan zich niet zeggen. Hij wou hier immers gróót zijn?

't Werd een leuke middag.

Piet had wel aardige makkers, vond Jan. Hij was er al gauw goede vrienden mee.

En 't fijnste was, toen ze de schoenen moesten wegbrengen.

't Waren drie paar.

„Ik kan óók wel wat dragen,” zei Jan.

En zoowaar, De Graaf gaf hem één paar te dragen.

Piet nam de andere.

Piet hoopte, dat ze geld zouden krijgen.

Dat gebeurde niet.

Jan wist niet, hoe het kwam, maar hij was daar eigenlijk blij om.

IV

Op de markt

Vrijdags vroeg Jan aan zijn ouders, of hij Zaterdag wéér naar Piet mocht.

Moeder keek bedenkelijk. Er moesten Zaterdagmiddags altijd enkele boodschappen gedaan worden.

„Toe moeder, laat me die dan direct na het eten doen,” vleide Jan. „En mag ik dan wat langer wegblijven?”

„Nee Jantje, dát beslist niet,” antwoordde moeder. „Als het net zulk mooi weer is als vandaag mag je wel een uurtje gaan, maar zorg, om vier uur thuis te zijn. Op Zaterdag moet je wel vróeger thuis zijn, maar niet later.”

Jan's gezicht betrok.

Wat zou dat volgende week moeten worden?

Piet zette óók een bedenkelijk gezicht, toen hij het Zaterdagsmorgens hoorde.

„Erg jammer, jò,” zei hij.

„'t Beste zal zijn, dat je dan maar eens een keertje te laat thuiskomt. Je moet er in vrede een pak ransel voor over hebben. Zorg maar, dat je vandaag wèl vroeg genoeg thuis bent, anders mag je volgende week heelemaal niet.”

Vlug deed Jan 's middags zijn boodschappen. Even over tweeën was hij er al klaar mee en mocht toen naar Piet.

„Dus je bent beslist om vier uur thuis, hoor Jan,” zei moeder bij het weggaan.

„Ja moeder, vast!” antwoordde Jan.

Hij liep, wat hij loopen kon. Toen hij de straat in kwam waar Piet woonde, zag hij een heelen troep kinderen voor het huis van De Graaf. 't Waren voor het meerendeel nog kleine jongens en meisjes. Ze schenen aandachtig te luisteren naar een grooten jongen, die in de vensterbank zat.

Die jongen was natuurlijk Piet.

De kinderen barstten nu en dan in een daverend gelach uit. Jan lachte van verre al mee. Hij begreep het wel, Piet was weer aan het grapjes maken. Hij deed dat op de speelplaats bij school ook wel. Nu eens deed hij, of hij een oud boertje was, dat een koe wou verkoopen, dan weer stelde hij een scharenslijper voor, soms ook een strenge meester en heel dikwijls was hij marktkoopman. Dát scheen Piet altijd nog het mooist van alles te vinden en daarmee was hij ook nu weer bezig, naar Jan merkte.

„Menschen, menschen, hiér moet je zijn,” schreeuwde hij. „Hier is Jaap met zijn ijzersterke kousen. Kousen, menschen, kousen, dát zijn je ware kousen. Ze zijn zoo sterk als het hemd van je grootmoeder, stoppen hoef je ze nooit, als je maar zorgt, dat je wat verf op je beenen smeert. Zondagsche kousen, Zaterdagsche en door-de-weeksche. Kousen voor zonneshijn, burgers en buitenlui, ze zijn zoo fijn als een oud konijn. Draagt nù kousen aan je beenen, je armen, draai ze om je hals, als je keelptjn hebt. Kousen van Jaap zijn overal goed voor, en meest voor Jaap z'n eigen portemonnaie.”

Een geweldig gelach barstte los. Piet deed, of hij niet meer kon en stond te hijgen als een locomotief.

Daar kreeg hij Jan in het oog.

„Menschen, menschen, maakt plaats,” begon hij weer. „Maakt plaats voor mijn vriend, den koning van Soetapoetapotarado. Maakt plaats voor den held van Lilliputterland. Hij is mijn beste klant.”

Meteen trok hij Jan tusschen de steeds aangroeiende kinderschare door.

„Hier zie je hem, het wonder van Soetapoetapotarado. Hij is zoo dik geworden door het eten van kikkerroogen en zoo lang doordat hij altijd op een stekelvarken reed. Bekijk mijn vriend van top tot teen, van voren en van achteren, van binnen en van buiten en je zult zien, dat hij mijn vriend is. En met mijn vriend ga ik een handel in koek beginnen. Groote koeken, kleine koeken, gebakken in de allerfijnste margarine, waarmee mijn vader de schoenen poetst. Koek, menschen, koek, eet nou koek als je leven je lief is.”

Met zwaaiende armen vloog hij op de kinderen af, die lachend uit elkaar stoven.

„Wat willen we gaan doen?” vroeg hij toen aan Jan.

Eer die antwoord kon geven drongen de luisteraars weer naar voren.

„Toe Piet, nog een poosje, toe, ga nog wat door,” werd er geroepen.

Daar was Piet wel voor te vinden.

„Wat zullen we nou verkoopen?” bulderde hij.

„Wat zal het zijn? Tandenvan bromvliegen of carbonaadjes van muggen? Heerlijk zijn ze, mijn carbonaadjes. Het allerzuiverste muggenvleesch zóó uit de ijskast. Je maakt er jus op van kattenhaar en bakt ze half gaar dan ben je klaar voor een jaar.

Elastiek meneeren, elastiek mevrouwen. Elastiek waar je vlugger mee reist dan met een sneltrein. Waar wil je heen? Naar Amerika? Naar Siberië? Koopt mijn elastiek, bindt het eene eind vast aan je huisdeur en het andere aan de poort van Amerika. Je gaat er op zitten. Ziezoo. Zitten we allemaal? Klaar? Dan maak ik het eindje dat aan je deur zit los en je springt zóó Amerika binnen.

Niet ver genoeg? Liever een reisje naar de maan? Dat zal wel gaan. Je maakt het eene eind weer aan je deur vast, doet aan het andere een leverworst, mikt die zóó, dat manus er in hapt en roept, dat hij hem goed moet vasthouden. De rest begrijp je. Je gaat weer zitten, ik maak het weer los van je deur en je vliegt manus in z'n armen. Menschen, menschen, de vliegmachines zijn niet meer noodig en ik, au . . ."

Al schreeuwend en zwaaiend met de armen had vriend Pieter niet gemerkt, wat er achter hem gebeurde. Daar was voorzichtig het raam een klein eindje opgeschoven, een naald was door die opening gekomen en had héél even Pietjes broekje geraakt. Héél even, zie je! Maar toch zóó, dat Pietje „au" moest roepen.

Nu was het, of aan het gelach geen einde zou komen. Vóór Piet, achter Piet, overal werd gelachen. Vóór hem natuurlijk de kinderen en achter hem — zijn vader en zijn oudste broer, een jongen van veertien. Dié had even de naald gebruikt.

„Dat is nou mijn broer, die staat zóó op de loer," riep Piet, maar zijn vader vertelde hem, dat hij nu maar eens voor dat raam vandaan moest. Die zei: „Je bent een flinke lantaarn, m'n jongen, maar je geeft geen licht en hiér hebben we licht noodig, want hiér wordt gewerkt."

„Dan maak ik, dat ik wegkom," schreeuwde Piet. „Werken is voor de dommen en aangezien onze meester mij al duizendmaal een domoor genoemd heeft, zou ik bang zijn óók te moeten werken. Kom mee, m'n lieve vriend," en met Jan bij den arm draafde hij weg.

De andere kinderen liepen een eindje mee, maar toen ze zagen, dat de jongens den hoek omsloegen, bleven ze achter.

Dat was juist, wat Piet wou. Nu hij Jan bij zich had, mochten die anderen gerust weggaan.

„Zeg jo," zei hij, „laten we naar de markt gaan."

Jan vond het best. De markt was niét ver van Piet z'n huis. Al gauw waren ze er.

Jan kwam niet vaak op de markt en wou bij elk kraampje stil blijven staan, maar Piet trok hem mee.

„Hier moet je niet zijn, jô, hier is niks te beleven,” zei hij.

Jan vond het juist zoo fijn bij die kramen vol sinaasappels, citroenen, bananen, appels, peren. Hij vond het ook wel leuk om te kijken bij de kramen met kleeren en andere dingen, doch Piet liep maar door. Zelfs op het gedeelte, dat bloemenmarkt genoemd werd, wou hij niet blijven staan, hóé jammer Jan dat ook vond. Jan wou die bloeiende planten eens goed bekijken. Hij wou weten, wat ze kostten. Als ze niet te duur waren, kon hij er moeder met Kerstmis misschien wel een geven.

„Laten we eerst maar zien, of er niks te verdienen is,” zei Piet.

„Vandaag? Hoe kan dat nou.”

Piet zei: „Je kan nooit weten. Ik heb wel eens meer wat gedaan voor de lui.”

Nu kwamen ze aan een stuk, dat Jan heelemaal niet mooi vond. Allemaal oude rommel was daar te zien en de gekste dingen hadden ze bij elkaar gezet. Er stonden roestige ijzeren ledikanten, daar stonden schilderijen tegenaan, een eind verder stond een waschkuip en daar lagen gordijnen in. Waschkommen en kannen hadden op den grond een plaatsje gevonden naast vogelkooien en poppestoeltjes. Een eind verder lag een waschtafel bovenop een canapé. Wie vond daar nou wat aan! 't Was een echte troep. Piet trok er zich niets van aan, wat Jan ook mopperde. Piet liep tusschen den rommel dóór, of hij er thuis hoorde. Hij deed zoowaar, of hij wat koopen wou en nam een ouderwetsche porceleinen lampekap van den grond.

„Hei daar, jongen, wat moet jij? Laat liggen dat ding,” riep de koopman.

„Man, hou je kalm,” zei Piet, terwijl hij de kap weer neer lei. „Als je niks verkoopen wil, moet je het zelf weten. Ik zoek een cadeau voor m'n grootmoeder! 'k Weet nog niet of ik een ledikant zal nemen of een lampekap, zie je!”

„Maak dat je weg komt, bengel,” riep de man, maar toch lachte hij.

Een oogenblik later had Piet een ijzeren pot te pakken en vertelde aan den koopman, dat ze met Kerstmis gingen

kampeeren en nu een soeppannetje zochten. Met een ernstig gezicht vroeg hij aan Jan, of diè dacht dat dit pannetje groot genoeg was voor z'n tweeën.

„Daar kun je wel met z'n twintigen uit eten,” lachte Jan.

„Dan moet ik hem niet,” zei Piet. „'k Ben niet van plan met mijn heele familie op stap te gaan.”

Natuurlijk werd er wéér om den grappenmaker gelachen.

Eensklaps gaf hij Jan een por.

„Jô, dáár moeten we heen, kom mee,” zei hij.

Jan volgde hem. Ze kwamen op een plek, waar oude meubelen stonden. Een koopman was bezig een tafeltje te verkoopen aan een oud vrouwtje.

„Een rijksdaalder?” zei het moedertje. „Man, waar denk je aan. Zoo'n oud ding voor een rijksdaalder? Nee hoor, dat is mij te duur.”

„Maar 't is nog een stevig dingetje, juffrouw! Kijk eens, hoe vast het staat. Dât loop je maar niet zoo ineens ondersteboven. Dât kan een stootje hebben,” zei de man.

„'t Blad zit vol met krassen,” zei het vrouwtje.

„Ja mensch, er moet wât aan mankeeren. Ga anders naar een winkel, dan krijg je er een zónder krassen, maar dan mag je vijf en twintig gulden neertellen.”

De juffrouw wou weggaan, doch dat was den koopman óók niet naar den zin.

„Je doet je zelf schade, mensch! Zoo iets tref je nooit meer. Bekijk den poot maar eens. Zitten daar soms ook krassen op? Is er iets aan gebroken? Nee, er mankeert niet de kleinste kleinigheid aan. En over het blad leg je natuurlijk een kleedje. Zal het dan geen sieraad van je kamer zijn? Heeft het vroeger niet in een fijn salon gestaan? Ja, zeg ik je. Ik koop alleen uit goede huizen. Ik wil geen rommel hebben.

Nou, wat zal het zijn?”

„'t Is me te duur,” zei het vrouwtje.

„Nou, 'k zal er een kwartje afdoen,” bood de koopman aan.

„Nee, 'k ben niet van plan zooveel te betalen,” was het antwoord.

„Wat had je dan gedacht?”

„Wel, een daalder, of op z'n hoogst één vijf-en-zeventig.”

De koopman sloeg zijn handen in de lucht.

„Een daalder? Eén vijf-en-zeventig? Mag ik dan niks verdienen? Moet ik er geld bijleggen? Heb ik er niet twee gulden voor betaald?”

't Vrouwtje werd ongeduldig. Ze zei: „Man, maak je niet dik! Hou jij je tafel, dan hou ik mijn geld. 'k Zou nog niet weten, hoe ik het ding thuis moest krijgen ook.”

Nu schoot Piet naar voren.

„Wij kunnen het wel thuis brengen, juffrouw,” zei hij.

„Jullie?”

„Ja, juffrouw! Ik ben sterk. Ik heb wel zwaarder dingen gedragen. Ik kan het bovenstuk vasthouden en mijn vriendje het onderstuk.”

De juffrouw keek Jan aan.

Hij kreeg een kleur. Hij begreep, dat hij óók wat zeggen moest, maar hij wist niet wát.

„We zijn niet duur, juffrouw,” zei Piet. „Ziet u, we probeeren, of we wat verdienen kunnen. Mijn vader is maar een arme schoenmaker en we zijn met z'n zevenen en zijn vader is zonder werk.”

„Zoo, zoo,” zei het vrouwtje, héél vriendelijk nu. „En wat zou ik jullie dan wel moeten betalen?”

„Dat ligt er aan, waar u woont,” antwoordde Piet.

„In de Raamstraat,” was het antwoord.

„Nou, dat is nog een heele tippel,” zei Piet met een bedenkelijk gezicht. „Maar nou ja, als u allebei een dubbeltje geeft, zullen we zorgen, dat het keurig netjes thuis komt.”

„Dat kost dus óók nog twee dubbeltjes. Nou koopman, neem jij die voor je rekening?”

Daar had de koopman niet veel zin in. Weer wou de juffrouw weggaan. Wéér riep hij haar terug.

't Eind was, dat ze er twee gulden voor betaalde. De jongens zouden elk een dubbeltje krijgen, als ze het bij haar thuis hadden gebracht.

„Fijn, jō,” zei Piet zachtjes.

„Ja,” antwoordde Jan.

Maar zoo héél fijn vond hij het niet.

V

De eerste verdienste

Daar gingen ze nu.

't Vrouwtje liep naast Jan. Piet stapte voor ze uit. Hij had zijn arm om den poot geslagen vlak achter het ronde blad. Dat blad had hij nu als een schild voor de borst.

Jan had het onderstuk te pakken.

„Nou maar, jullie zijn sterke jongens, hoor!” zei het moedertje. „'t Gaat zoo fijn of Van Gend en Loos m'n tafel thuis brengt. En is jouw vader dus schoenmaker?”

Jan schudde van neen. Hij wou wel wat zeggen, maar 't was hem, of zijn keel dicht zat. Piet hielp hem gelukkig. Die zei:

„Nee, juffrouw, mijn vader is schoenmaker. De Graaf heet hij. Schoenmaker De Graaf uit

de Boterstraat. Vader is niet duur, juffrouw! En hij legt er best leer onder. Als u eens wat te maken heeft, kan hij het óók wel doen.”

„'t Is een beetje te ver weg, vent!”

Klein maar dapper 3

„O, maar ik wil ze wel halen en brengen. Zal ik zoo om de veertien dagen eens komen hooren, juffrouw?”

„Nee, doe dat maar niet. Mijn schoenen zijn pas gemaakt en dan duurt het wel een jaar, eer ze weer stuk zijn, want ik loop niet ver.”

„Da's jammer,” vond Piet.

„Ik vind het niët jammer, dat ze lang heel blijven,” zei het vrouwtje lachend.

Jan begreep haar best. Schoenmaken kostte geld. En deze juffrouw was vast niet rijk. Ze zag er eigenlijk arm uit. Och, en nu zou ze straks hun nog een dubbeltje moeten geven ook. Wat akelig! Zou hij het wel aanpakken? Zouden vader en moeder dat goedvinden? Hij kreeg een kleur bij deze gedachte. O, als vader en moeder hem nu eens zagen loopen! Angstig keek hij om zich heen. Och nee, ze kwamen hier haast nooit en zouden vanmiddag vast wel thuis zitten.

Maar als een van de ooms of tantes hem eens tegen kwam? Tante Jet ging altijd Zaterdag na de markt, wist hij. 't Zweet brak hem uit! O, hij zou niet weten, wat te beginnen, als ze hem hier met die tafel naast dat oude vrouwtje zagen stappen.

„Wordt het je te zwaar, vent? Je bent ook nog maar zoo'n klein kereltje,” hoorde hij eensklaps naast zich.

„Nee, 't is niet te zwaar, juffrouw! Ik kan best.”

„Nou, 'k weet niet. Straks had je nog niet zoo'n kleur.”

Piet keek eens om.

„O, zoo ziet hij er wel eens meer uit,” zei hij. „Hij is niet zoo erg klein meer, hoor! Al negen jaar geweest.”

„Gunst, is het waar?”

„Ja, heusch waar,” zei Jan.

„En is jouw vader zonder werk?”

„Ja juffrouw,” zei Jan verlegen.

„Wat doet hij?”

„Hij is thuis.”

„Ja, maar van zijn vak, bedoel ik.”

„Hij was op een kantoor.”

„Zoo zoo,” antwoordde de juffrouw, terwijl ze dat kereltje

naast zich eens wat nauwkeuriger bekeek. „En moet jij er nou op uit, om wat te verdienen?”

Jan gaf geen antwoord.

„Je vader en moeder weten er toch wel van, baasje?”

Eer Jan iets kon zeggen kwam Piet hem te hulp.

„Hij wil geld bij mekaar zien te krijgen, om met Kerstmis wat voor te koopen, juffrouw! Ik doe wel eens meer zulk werk en ik verdien vaak genoeg wat. Vader en moeder vinden het best, want ik doe het geld allemaal in mijn spaarpot. Volgende week gaan we Kerstboomen thuis brengen. Koopt u ook een Kerstboom, juffrouw?”

„Nee vent!”

„O, dat is jammer. We zouden hem anders voor u óók wel thuis willen brengen.”

Piet babbelde maar door. Daar was Jan blij om. Hij voelde zich niets op zijn gemak. Och, och, wat zou hij blij zijn, als ze in de Raamstraat waren. Daar zou tante Jet wel niet komen, maar hier in deze straat kon het best.

Eindelijk, eindelijk waren ze er. 't Was maar een klein huisje, waarin het vrouwtje woonde. Piet wou het tafeltje nog voor haar binnen brengen ook, maar dat vond ze niet noodig. Gelukkig, dacht Jan. Hoe eerder weg hoe beter.

Ze kregen hun dubbeltje, ze kregen elk ook nog een brok, ze bedankten de vriendelijke juffrouw en renden toen het straatje uit.

„Eenig, hè? Maar jij moet voortaan een beetje meer praten, hoor,” zei Piet. „Je hebt zoowat geen mond opengedaan.”

„Och jô, 'k vond het zoo eng.”

„Eng? Hoe is dat nou mogelijk?”

„Nou, 'k was zoo bang, dat iemand ons zien zou. Mijn tante gaat altijd Zaterdagmiddags naar de markt.”

„Nou, en wat zou dat dan nog? Ze zou je een schat van een jongetje noemen en je misschien een kusje geven midden op straat.”

Jan lachte dezen keer niet om Piet. Jan zweeg.

„Jô,” zei Piet na een poosje, „wat ben jij toch soms een raar kereltje. Je wil graag geld verdienen en nou je je eerste dubbeltje in je zak hebt, doe je of er een ongeluk gebeurd is,

„Och, als ze het thuis maar wisten. Dan zou het me niet kunnen schelen of mijn tante me zag, maar zeg nou zelf, als ze me met die tafel had zien sjouwen, dat zou toch akelig geweest zijn.”

„Ze zou het aardig vinden, dat je het oude mensch hielp,” zei Piet.

„Ja, als we het voor niks hadden gedaan net als die jongens, je weet wel, uit dat verhaaltje in 't leesboek.”

„Dat was een arm vrouwtje, want die had hout gesprokkeld.”

„Deze was ook niet rijk. Ze woonde maar in zoo'n klein huisje.”

„Maar daarom hoef je nog niet arm te zijn, Jantje! Dacht jij, dat ze zoo'n tafeltje zou koopen, als ze arm was?”

„Ze kan het toch noodig hebben?”

„Zoo'n tafeltje had ze niet noodig,” zei Piet heel stellig.

„Zoo'n ding is enkel maar voor de pronk.”

Ja, dat zou wel zoo zijn, dacht Jan. Maar rijk was ze toch vast niet, anders zou ze er wel een rijksdaalder voor betaald hebben. Toen hij dat evenwel tegen Piet zei, begon die smakelijk te lachen.

„Je kan wel zien dat jij niet vaak op de markt komt, Jantje! De menschen betalen nooit wat zoo'n koopman vraagt. Die heeren vragen altijd te veel, zie je! Daarom moet je wel zien, dat je het voor minder krijgt. Mijn moeder doet het ook altijd. Dat noemen ze afdingen. Maar ons gaf ze toch maar dadelijk wat ik vroeg, hè? Ze vond het natuurlijk erg goedkoop. Als ik dat geweten had, had ik een kwartje gevraagd. Dan hadden we nou elk 12½ cent gehad.”

„Ik vond het zoo raar, dat je om geld vroeg,” zei Jan. „Je hadt gezegd, dat de menschen altijd uit zich zelf wat gaven.”

„Nou, dat doen ze ook meestal. Maar als ze nou vragen, wat ze betalen moeten? Ik heb ook liever, dat ze zóó wat geven. Dat is ook beter als de politie er wat van zeggen zou.”

„De politie?”

Met groote angstoogen keek Jan Piet aan.

„Mag het dan niet?”

„Nou, dat weet ik niet precies en m'n vader ook niet. Eigenlijk mogen jongens zooals wij niet voor een ander werken,

maar mijn vader heeft gezegd: je werkt ook niet. Je helpt menschen en, omdat ze dit aardig vinden, geven ze je 'wat. Vader heeft liever niet, dat ik geld vraag, maar zeg nou zelf, 't kòn toch niet anders?"

"Jò, kijk eens op die klok," riep Jan opeens verschrikt. "Al kwart voor vieren."

"Ja jò, dat wordt rennen. 't Is nog een eind, hoor! Kom maar, dan schieten we de stille straatjes door."

Wat wist die Piet den weg. Ze holden door straatjes, waar Jan nog nooit geweest was. Nou ja, draven maar. Hard loopen kon hij gelukkig goed, al had hij korte beentjes. O, o, wat duurde het lang, eer ze bij Piet z'n huis waren. Jan kòn haast niet meer.

"Even langzaam loopen, jò," zei Piet. "Ik krijg er een steek in m'n zij van."

"Ja, ik ook," hijgde Jan. "Maar 'k zit reusachtig in de rats, jò! Van jullie af is het nog wel tien minuten en daar zijn we nog lang niet. Je weet toch den weg wel goed?"

"En of," antwoordde Piet.

Al gauw hadden ze er weer den looppas in. Jan keek niet meer waar hij was, hij holde maar voort.

Toen ineens

Piet pakte hem bij den arm en zei: "Weet je het nou verder alleen?"

Tot zijn groote verwondering zag Jan, dat hij al dicht bij huis was.

"Hoe kan dat nou?" riep hij.

"We hadden heelemaal niet noodig door onze straat te gaan. Deze weg was korter," lachte Piet.

"Je bent nou nog wel op tijd. Ga nou verder maar alleen. Ik ga nog een paar uur naar de markt, zien of ik nòg niet zoo'n slagje kan slaan. Wou je niet, dat je mee mocht?"

"Ik ga maar, hoor! Tot Maandag!" Weg vloog Jan bij deze woorden.

't Sloeg juist vier uur, toen hij in de straat kwam, waar hij woonde. Nu maar langzaam loopen. Dàár was zijn huis. Met een minuut stond hij voor de deur. Eerst het warme

gezicht maar eens afpoetsen. En dan hopen, dat moeder nergens erg in had.

Door dat poetsen werd Jan's smal snuitje evenwel niet bleeker en moeder riep dan ook, zoodra ze hem zag:

„Maar Jantje, wat heb jij uitgevoerd?”

„Ik moeder? Niks.”

„Kind, je hebt een kleur als vuur.”

„O, 'k heb hard gelooopen. 't Was wat laat geworden.”

„'t Is ook zoo gaúw vier uur, hè jongen,” zei vader. „En als je dan zoo lekker aan het spelen bent.... Vertel maar eens, wat hebben jullie al zoo uitgevoerd?”

„O vader, we hebben reuzepret gehad. Die Piet kan de heele boel aan den gang maken. Er waren een heele boel kinderen, allemaal kleiner dan hij. Nou, en toen deed hij net, of hij een koopman was. En o, hij schreeuwde van alles. Hij riep: hier is Jaap met zijn sterke kousen, ja en hij noemde mij den koning van Soetapa — o 'k weet niet, wat dat voor een gek woord was. En hij zei, dat ik op een stekelvarken gereden had en kikkerooogen had gegeten. O, we hebben zoo'n reuze-réúze-pret gehad.”

„Nou, ga eerst maar eens een poosje rustig zitten,” zei moeder. „Je moet maar wat afkoelen, voor ik je in 't bad stop. Straks kun je wel verder vertellen. Hou je nou liever een beetje kalm.”

Dat wou Jan best.

Hij hoopte, dat het verder vertellen vergeten mocht worden.

VI

Piet maakt goede zaken

Jan vond het niets erg, dat zijn moeder dien avond hem wat vroeger naar bed wou sturen. Moeder zei: „Je ziet zóó bleek, dat ik er naar van word. Je hebt je stellig veel te moe gemaakt vanmiddag. Ga maar naar bed, manneke!”

Jan was vlug gegaan. Nu lag hij er in. Fijn! Niet omdat

hij zoo môe was, maar hij wou graag alleen zijn. Daar bij vader en moeder was het vanavond lang niet zoo leuk als anders.

En waarom dan niet?

Ja, waaróm niet. Vader en moeder waren toch net als altijd!

Ja, vader en moeder wel, maar Jan, diè was anders. Jan had zoo'n raar gevoel van binnen.

Hè, wat was dat nu jammer. Alles was toch eigenlijk zoo leuk geweest vanmiddag. Met de boodschappen was het zoo fijn vlug gegaan en tóén die pret bij Piet in de straat....

Jan proest het uit, als hij daar weer aan denkt. Maar om wat later gebeurde kán Jan niet lachen.

Zou hij er kwáád aan gedaan hebben? Dat weet hij eigenlijk zelf niet. Straks, toen hij zijn avondgebedje deed, heeft hij daar óók al aan gedacht. Toen wist hij het óók niet.

Wás het verkeerd, wat ze gedaan hadden?

O, 't was veel leuker geweest, dat aardige vrouwtje voor niks te helpen. Je moest voor oude menschen doen wat je kan, zei moeder altijd. Ja, en dat lesje in 't leesboek had hij óók zoo mooi gevonden. Dat was van een arm vrouwtje, dat het zoo koud had. Er was niets geen brandstof in haar huisje en daarom ging ze naar het bosch, om hout te sprokkelen. Ze had een grooten zak en dien stopte ze heelemaal vol, maar toen kon ze hem niet dragen. Nou, en toen waren er een paar jongens gekomen en die hadden haar geholpen. Aardige jongens waren dat geweest, hoor! Veel aardiger dan hij en Piet, want die jongens was het niet om geld te doen geweest.

Nee, maar dát vrouwtje was ook veel armer dan het hánne. En diè jongens hadden het ook niet nodig.

Had hij het dan zoo hard nodig? Ja, om kerstcadeautjes te koopén! 't Zou toch zoo héérlijk zijn, als ze dan allemaal blij waren. Voor vader zou hij tabak koopén, want die rookte tegenwoordig nooit meer. En voor moeder misschien wel zoo'n plantje. En dan voor Bert een bromtol. Dien had hij met Sinterklaas al zoo graag willen hebben. Kleine broer

en zus moesten maar een stuk chocola hebben. Als hij al die andere dingen gekocht had, zou hij voor hèn niet veel meer overhouden. Nou ja, een stuk chocola vonden ze óók wel fijn.

En als hij dan nog geld overhield, zou hij een grooten zak koekjes koopen. Fijn zou dat wezen, als ze met de Kerstdagen koekjes konden eten. Ja, en misschien kon hij ook nog wel een leverworst koopen. Jongen, jongen, als ze weer eens een boterham met leverworst kregen? Zou dat even wat zijn?

Nee, 't kon toch niet verkeerd wezen, als je wat voor je vader en moeder en voor je zusje en broertjes kocht van geld, dat je zelf verdiend had. Hij werkte er toch eerlijk voor?

Kom, hij wou aan wat anders gaan denken. Aan iets leuks. Nou, dan maar aan Piet. Wat zou Piet nou doen? Hij was stellig nog niet naar bed. Zou hij nog meer verdiend hebben? Zouden zijn vader en moeder het ook fijn vinden?

Hè ja, 't was toch veel echter, als je er thuis over praten kon, zoals Piet. Nou, als die vader en moeder het goed vonden kon het ook niet kwaad zijn. Dat waren toch óók nette mensen? En die gingen toch óók naar de kerk? En Piet zou toch óók wel een avondgebedje doen?

Kijk, nou was hij er tòch weer over aan het denken gegaan. Nou, ja, hij kon nu ook zijn gedachten bij niets anders houden.

Zou hij — zou hij het tòch ook maar aan vader en moeder vertellen?

Ja, maar als hij het vertelde, was het geen verrassing meer.

De tranen kwamen Jan in de oogen. Och, was er nu toch maar iemand, die hem helpen kon.

Er was altijd iemand.

Dat wist Jan zoo goed.

Als je in angst zat, moest je bidden, of de Heer je helpen wou.

Och, maar Jan had al zoo veel en zoo vaak gebeden den laatsten tijd. Dat had allemaal niets gegeven meende hij.

Het duurde héél lang, eer ons kereltje sliep.

En 't werd géén prettige Zondag voor hem.

's Maandags bij school stooft Piet direct op hem af.

„Jô,” riep hij, „'k heb nog zulke fijne zaken gemaakt, Zaterdagavond.”

Jan knipoogde in de richting van Bert. Diè mocht er niets van hooren!

Ze brachten hem bij andere jongens van de eerste klas en tóén kwam het verhaal. Piet had voor denzelfden koopman nog een stoel weggebracht.

„'k Hield hem ondersteboven op mijn bol, jô, maar 'k was tòch blij, dat ik er niet ver mee hoefde.”

„En wat heb je er voor gehad?”

„Een duppie. Nou van den koopman zelf.”

„Ja,” vertelde Piet verder, „en toen ben ik naar de bloemenmarkt gegaan. Daar heb ik voor een juffrouw twee potten thuisgebracht. 't Was wèl een gierige tante, want ze gaf me maar een stuiver. Nou, vooruit, toch meegenomen, hè? Toen slenterde ik nog een poosje rond, maar 't scheen afgeloopen te zijn met de verdiensten. 'k Wou al naar huis gaan, toen diezelfde bloemenman me riep. Er was een man, die een palm gekocht had en die wou hij 's avonds nog bezorgd hebben. De koopman kon er zijn kraam moeilijk voor in den steek laten, hè? Nou, toen vroeg hij, of ik het doen wou. Laat het nou net bij ons in de straat wezen, jô, waar die palm bezorgd moest worden. Ja jô, daar vooraan. Goed, ik kreeg een duppie van den koopman en de meneer, die den pot gekocht had, gaf me er een kaartje bij. Hij hield een heele preek tegen me, dat ik voorzichtig moest zijn en dat hij mij in 't oog zou houden en, ja jô, zoo'n stiekemerd, hij zei: als ze vragen, waar die palm vandaan komt, zeg je maar: van den bloemist. Een wonder, dat hij nog niet zei van welken bloemist. Nou, ik bromde zoo wat en ging op stap. 'k Dacht: 't zal lang duren eer ik voor jouw plezier een leugen vertel, kale branie! Je zal toch wel een beetje uit de buurt blijven, als ik bel. Nou, dat dééd hij ook. Ze vroegen me niks, maar zeiden alleen, dat ik wachten moest. Nou, en toen kreeg ik zoowaar weer een duppie. Die goeie meneer dacht natuurlijk, dat ik 'terug zou komen, maar ik nam de beenen en ging op een drafje naar huis. Nou weet hij lekker nòg niet, of

ze wat gevraagd hebben. Maar jô, ben ik even gelukkig geweest? Was jij óók maar gebleven."

Jan kwam er niet over uitgedacht. Dat me die Piet nou toch vijf en veertig cent op één dag verdiend had.

Hij verlangde nu hard naar den volgenden Zaterdag. Al zijn verdriet en angst was hij vergeten. Geld verdienen wou hij, véél geld, om véél te kunnen koopen.

's Woensdags gingen ze al vast eens kijken, of het op 't Wilhelminaplein met de Kerstboomen weer net werd, als het vorige jaar. Ja, hoor. 't Zou daar een drukke boel worden.

„Nou moet je heusch maken, dat je Zaterdag wat langer kan blijven," zei Piet.

„Als ik maar wist hóé," zuchtte Jan. „Ik zou het een of ander moeten verzinnen en dat wil ik niet."

„Nee, je moet er niet om liegen. Je zegt gewoon dat je bij mij was en dat het toen zoo laat geworden was. Laat er een pak opzitten. Die pijn duurt niet zoolang."

Jan gaf daar geen antwoord op. Piet had al eens eerder zoo iets gezegd. Maar 't was niet, dat hij, Jan, zoo bang was voor een pak slaag. Dat kreeg hij niet vaak. Nee, vader en moeder zouden bedroefd zijn, ze zouden met hem praten, dan zou hij de waarheid moeten vertellen, of tòch wat verzinnen. 't Eene leek hem net zoo verschrikkelijk als het andere.

Nee, dat dééd hij niet. Vast niet. Hij zou op tijd thuis zijn Zaterdag. Dan maar géén geld verdienen.

En tòch kwam hij dien Zaterdag wèl te laat thuis.

En tòch jokte hij toen wèl. Of — was het geen jokken?

VII

Dat gaat mis, Jan!

Ja, die Zaterdag, dat werd een verschrikkelijke dag.

's Middags was Jan al om twee uur bij Piet.

Dat was fijn.

Toen moesten ze een paar schoenen wegbrengen in de buurt van het Wilhelminaplein.

Dat was óók fijn.

Ze zouden er dan gelijk blijven en kijken, of er al boomen verkocht werden.

Even over halfdrie waren ze er. Nog geen koper was er te zien. Ze keken hier, ze keken daar, ze verveelden zich schrikkelijk.

Om drie uur kwamen er enkele menschen. Ze keken, ze kochten, maar ze hadden de hulp van de jongens niet noodig.

't Werd halfvier. Op het plein was een klok, dus wisten ze precies den tijd.

„k Geloof, dat ik maar naar huis ga,” zei Jan.

„Jò, ben je niet wijs? 't Zal aanstonds wel beter worden. Wacht eens, dáár moeten we op af.”

Een dame was van de fiets gestapt en keek naar de boomen van een koopman aan den anderen kant van het plein. De jongens kwamen er zoo dicht mogelijk bij.

Er was één boom, waar de dame zin in had. Dat was een flinke, hoor! Ze vroeg of de koopman hem thuis bezorgen kon. Ja, vanavond na achten zou dat gebeuren.

„Dan is er niemand thuis,” zei de dame.

Nu was Piet er bij. Beleefd met de pet in de hand ging hij op haar af en zei:

„Mevrouw, willen wij hem thuisbrengen? Samen kunnen we hem best dragen.”

„Nee, dat doe ik liever niet. 't Is nogal een eind, zie je! Heelemaal in de Oosterstraat.”

„O, dat hindert niet, mevrouw. Wij zullen wel vlug loopen.”

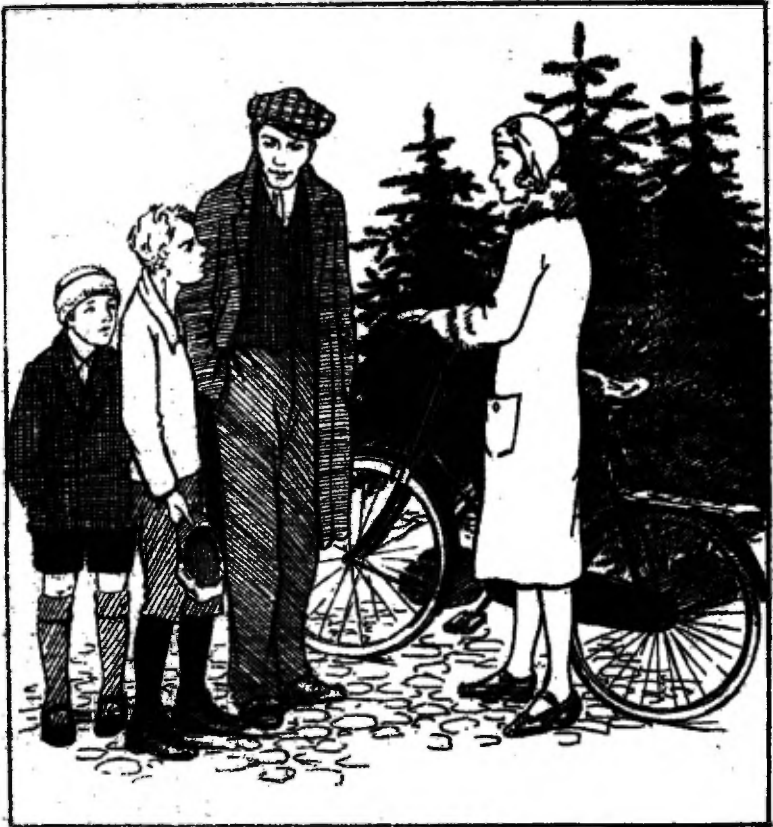
„Nee, 'k zal maar ergens anders zien. 't Spijt me, dat u geen kans ziet hem vóór acht uur te bezorgen,” zei ze tegen den koopman. Die vond dat natuurlijk niet prettig en begon de jongens te helpen. Hij zei:

„Heusch, mevrouw, u kunt het ze wel toevertrouwen. Die groote heeft me het vorige jaar ook al eens geholpen. Hij zal wel zorgen, dat de boom goed over komt en dan hebt u hem met een klein half uurtje.”

't Eind was, dat de dame het goed vond.

Toen wees de klok al tien minuten over halfvier.

„Piet, 't kan niet, ik moet naar huis,” fluisterde Jan.

„Och, jô, we loopen hard. Ik weet weer zoo'n kort wegje. We zijn er vóór vieren nog.”

En Plet nam den kortsten weg. Maar van hard loopen kwam niets. Dat ging niet met zoo'n boom tusschen je in.

Zoo werd het vier uur, eer ze in de Oosterstraat waren. Jan voelde zich héél ongelukkig. Wat kon hem het schelen, dat de dame hun een pluimpje gaf, omdat ze hun werk zoo gauw en goed gedaan hadden? Wat gaf hij om het kwartje,

dat ze Piet in de hand stopte? Hij kwam te láát. Dát was vreeslijk.

„Nou jô, tòch nog wat verdiend, hè?” zei Piet.

„Laten we draven,” was al wat Jan antwoordde.

't Eind viel niet mee. De laatste klok, waar ze langs kwamen, wees vijf minuten voor halfvijf. En toen was het zeker nóg vijf minuten.

„k Weet geen raad,” huilde Jan.

„Och, bangert. Wat geeft nou zoo'n half uurtje? Ze merken het misschien niet eens.”

Jan staakte zijn harde loopen. Wat kon het hem nu ook verder schelen? Te laat was hij tòch.

„Nou weet je het verder wel, hè? 't Beste met je broekje, hoor,” lachte Piet.

Alleen ging Jan verder.

Over halfvijf kwam hij thuis.

Vader keek donker.

Moeder riep: „Kind, is dat wegblijven? We hebben over je in angst gezeten.”

Jan zei niets.

„Jij bent geen jongen van je woord,” zei vader. „Wat heb je beloofd?”

„Dat ik om vier uur terug zou zijn,” bromde Jan.

„En waarom wás je er niet om vier uur?”

Jan haalde de schouders op.

„Jan, kijk vader eens aan en geef eens fatsoenlijk antwoord.

Waarom ben je te laat?”

Jan barstte in snikken uit.

„Jantje, wát is er? Is er wat gebeurd?” vroeg moeder.

Jan schudde van nee.

„Geef dan antwoord,” zei vader boos.

„Nou, we moesten schoenen wegbrengen voor Piet z'n vader en toen werd het vanzelf laat,” huilde Jan.

„Jan,” en vaders stem klonk minder streng, „als je buiten je schuld te laat bent, had je dat direct moeten zeggen. Zoo iets kan iedereen overkomen. Maar dan moet je niet zulke rare antwoorden geven.”

„'t Spijt me zoo,” jammerde Jan. „O, toe, wees u niet meer boos.”

„Nou, stil maar,” antwoordde moeder. „Je moet in 't vervolg beter op je tijd letten. Droog nou je tranen maar, want met al dat gehuil wordt het nog later.”

Wat liep dat goed af, hè?

Ja, dat vond Jan eerst ook.

Maar later . . .

O, toen had hij liever gewild, dat hij werkelijk een pak slaag had gekregen. Veel liever had hij klappen of andere straf gehad. Alles liever dan die vriendelijkheid van vader en moeder. Die verdiende hij niet. Ze moesten eens weten, hoe hij ze bedrogen had. Nu hoefde hij niet bij zichzelf te vragen, of hij vanmiddag kwaad gedaan had. Verleden week, neen, toen had hij niet zooveel kwaad gedaan, toen had hij niet gelogen. Nu wel. En vader en moeder vertrouwden hem!

O, die liëve vader en moeder.

O, die slèchte Jan.

Dien avond duurde het nog veel langer, eer Jan sliep, dan de vorige week.

En 't was 's Maandags zijn eerste werk, aan Piet te vertellen, dat hij Woensdagmiddag niet meer meedeed.

„Jô, mag je nou ineens niet meer?” vroeg Piet.

„Daar hebben ze niks van gezegd, maar ik wil niet meer. Ik zou tóch weer vroeg weg moeten en toch niks verdienen.”

„Nou maar, Donderdag dan? Woensdag krijgen we vacantie, dus zouden we Donderdag den heelen dag bezig kunnen zijn. Zoo'n laatsten dag voor Kerstmis zijn de boomen goedkoop. Dan komen er nog een massa menschen koopen. En dan wèl overdag, hoor!”

„Nee, 'k dóe het niet,” hield Jan vol.

„Dan heb je ook geen geld, om wat voor Kerstmis te koopen,” zei Piet. „'k Heb het kwartje gewisseld, dus daar krijg je twaalf en een halve cent van. Maar dat is met je dubbeltje mee nog maar twee-en-twintig-en-een-half. Daar heb je niet veel aan.”

„'t Kan me niks schelen,” antwoordde Jan. „Je mag die twaalf-en-een-halve-cent voor mijn part wel houden.”

„Nee, vast niet,” zei Piet en stopte hem een dubbeltje en een vierduitstuk in 't zakje van zijn blouse.

Raar jôch, dacht hij bij zichzelf.

„Een rare jongen,” zeiden ook Jan's ouders tegen elkaar. Die hadden vast gemeend, dat hij 's Woensdags weer naar Piet zou willen.

Maar Jan vroeg niets en bleef stilletjes thuis.

„Hij is erg stil,” zei z'n vader.

„Ja, dat vind ik ook,” antwoordde zijn moeder. „Misschien ruzie met Piet gehad,” voegde ze er bij.

„Dat krijgen we dan wel gauw te hooren,” zei vader.

Ja, dat dacht moeder ook.

Maar Jan bleef zwijgen.

VIII

Moet het zóó Kerstfeest worden?

't Was Donderdag, de laatste dag voor Kerstmis.

Jan liep op straat. Hij had voor zijn vader een brief weggebracht.

Zijn vader en moeder hadden vanmorgen zoo vroolijk gekeken. Hij dacht er over, hoe dat kwam.

Hij wist het niet. Maar één ding wist hij wèl. Dat hij zelf nièt vroolijk was.

En nu was het nogal vacantie! Ja, en morgen zou het Kerstfeest zijn!

Jan kon nu geen Kerstcadeautjes koopen. Och, dáár dacht hij niet eens meer aan.

Hij dacht aan zijn léúgen!

't Was eigenlijk een laffe streek geweest.

Ja, en van de eene leugen kwam de andere, dat was het ergste.

Moeder had straks gezegd: „Als je nou vandáág nog met Piet wilt spelen, moest je maar vragen, of hij hier in de straat komt.”

„k Wil vandaag niet met Piet spelen,” had hij geantwoord en was toen meteen weggelopen. Maar wat moest hij zeggen, als moeder er wéér over begon? Vertellen, dat Piet bij de Kerstboomen was? Maar dan konden vader en moeder wel eens begrijpen, dat hij daar zelf óók aan meegedaan had.

Jan vond het vervelend, weer dicht bij huis te zijn. Hij zou nog maar wat buiten blijven.

Daar kwam echter niet van. Zijn vader had al naar hem uit staan kijken en kwam nu naar buiten.

„Jan, kom eens hier!” riep hij.

Jan schrok. Vader keek heelemaal niet meer vroolijk. Zou het — uitgekomen zijn?

„Jan,” zei vader, „je moet bij de juffrouw komen.”

Verwonderd keek Jan zijn vader aan. 't Was nog nooit gebeurd, dat hij bij de juffrouw in de voorkamer geroepen was.

„M'n jongen heeft toch geen kwaad gedaan?” vroeg vader, terwijl hij Jan ernstig aanzag.

„N-nee — v-vader,” stotterde Jan.

Daar was de juffrouw ook al aan de deur. Wat keek ze boos! O, verschrikkelijk!

„Kom jij maar eens hier, manneke,” zei ze, terwijl ze hem bij den arm mee naar haar kamer nam en de deur achter zich sloot.

„Zie zoo, vertel nou maar eens, wat jij daar straks in mijn kamer moest doen.”

„k Ben niet in uw kamer geweest,” zei Jan flink. Eerst was hij geschrokken, maar nu ze hem naar iets vroeg, dat hij niet gedaan had, nú durfde hij wel.

„O nee? Je weet dan zeker ook niet, dat hier op tafel een kwartje gelegen heeft, hè?”

„Nee juffrouw, heusch niet. 'k Ben hier niet geweest.”

„Jongen, jongen, wat kun jij liegen. Dát had ik nooit van je gedacht. Ja, ja, jij dacht: de juffrouw is er niet, hè? Nee, de juffrouw wás er niet, maar de juffrouw was — nou ja, waar ik was gaat jou niet aan, maar ik was heel dichtbij. 'k Had de deur op een kier laten staan en toen heb ik best gemerkt, dat jij hier binnen bent geweest.”

„Niet waar, juffrouw, echt niet,” riep Jan, in tranen nu.

Dat vreeselijke mensch kwam zoo dicht bij hem. Hij was altijd al zoo bang voor haar. Ze zag zoo bruin, vond hij, en ze had zulk pikzwart haar. En, als ze haar mond open-

deed, zag je, dat ze zulke groote gele tanden had. Die mond was nu vlak bij hem en die gele tanden deden, of ze hem bijten wilden. O, 't was zóó akelig.

„Ja, huilen kún je, dat snap ik. Maar zeg, durf je vertellen, dat je regelrecht de deur bent uitgegaan, toen je vader je met dien brief wegstuurde?”

Jan dacht even na en riep toen: „Nee juffrouw, mijn eene schoen was los en die heb ik hier voor de deur vastgemaakt en toen heb ik ook wel gezien, dat de deur open stond, maar ik ben er niet in geweest.”

„Je bent nog veel slechter dan ik dacht, jongen,” riep de juffrouw en kwam nu zóó dicht bij hem, dat hij een stap achteruit deed.

„Wou je wegloopen, aap van een jongen? 'k Zal je leeren. Haal jij je zakken eerst maar eens uit. Ja, ja, de deur stond open, hè? Dat weet ik en dat zei ik al. Ik liet de deur op een klein kiertje staan en, toen ik terugkwam, stond

Klein maar dapper 4

hij verder open. Jij was er in geweest en jij hadt een kwartje weggenomen, een kwartje, dat hier op tafel lag."

Jan's oogen staarden op het stukje rood tafelkleed, dat de juffrouw aanwees. Hij had het niet gedaan, maar o, hij kon niets meer zeggen. Dat vreeslijke, zijn zakken uithalen, als dat maar niet hoefde.

"Hoor je me? Haal leeg je zakken," snauwde de juffrouw.

Toen begon Jan.

Er kwam van alles voor den dag. Touwtjes, een potloodje, een paar kniekers, een zakdoek, een portemonnaie . . .

"Open dat ding," zei de juffrouw. Maar dat ding bevatte slechts een paar plaatjes.

Jan hoopte al, dat het goed zou afloopen, maar toen . . .

"Keer om je zakken. Binnenste buiten."

Nu was de ramp niet meer tegen te houden. Een propje papier rolde op den grond, de juffrouw raapte het op, maakte het open en vond . . . twee dubbeltjes met een vierduitstuk.

"Zoo — zoo — al gewisseld ook — buitengewoon geslepen — erg slim — maar er zijn nog slimmer menschen op de wereld, jonheer," zei de juffrouw langzaam.

"Maar dat is mijn geld, dat heb ik zèlf verdiend, Zaterdag en dien anderen Zaterdag en Piet weet het ook en . . ."

"Zwijg," bulderde de juffrouw, terwijl ze Jan een klinkenden klap om de ooren gaf.

Meteen opende ze de deur en riep Jan's vader en moeder.

Die kwamen.

Ze zagen het geld.

Ze zagen óók hun jongen.

"Maar Jantje toch," riep moeder.

"Jan, staak onmiddellijk dat gehuil. Een jongen, die géén kwaad gedaan heeft, hóeft niet te huilen," zei vader.

"Watblief? Géén kwaad gedaan? En hoe komt die kwaajongen dan aan het geld?" schreeuwde de juffrouw.

"Dat moet hij vertellen, en vlug," zei vader.

Jan sidderde. O, hoe vreeslijk! En tòch — dat ze hem voor een dief zouden aanzien, was nog erger.

"Jan, vertel," gebood zijn vader streng.

Toen, onderbroken door snikken, vertelde Jan: „Ik had kerstcadeautjes willen koopen en ik had geen geld. En toen zei Piet, dat we het wel konden verdienen met kerstboomen thuisbrengen. En Zaterdag, toen hebben we een boom weggebracht naar de Oosterstraat en toen kregen we een kwartje en daar kreeg ik de helft van en dat was twaalf en een halve cent en dien Zaterdag er voor hebben we een tafeltje weggebracht naar de Raamstraat en daar kregen we een dubbeltje voor.”

„Wat een verhaal,” gierde de juffrouw. „Zóó'n kind heb ik nog nooit gezien. Zóó te kunnen liegen, daar is dat stelen nog niets bij.”

„Neem me niet kwalijk, juffrouw,” zei vader, „maar u heeft er geen bewijs voor, te zeggen, dat hij liegt. Jan heeft me nog nooit....”

Hier bleef vader steken en keek Jan bedroefd aan. O, wat schaamde die zich. Hij begreep zoo goed, wat vader had willen zeggen. O, dat kon nu nóóit meer.

„Wát heeft uw zoontje nog nooit? U wat voorgelogen? Goed dat u maar steken blijft, anders kreeg u het zelf met de waarheid te kwaad. Maar dát kan ik u zeggen: ik vertrek hier. Met 1 Februari zult u deze kamer leeg zien. 'k Heb zelfs het volste recht, eerder heen te gaan, want, waar men bestolen wordt, hoeft men niet langer te blijven.”

„Uitstekend, juffrouw! Om mij moogt u vandaag nog gaan. 't Is heelemaal niet bewezen, dat Jan u bestolen heeft. Er lag een kwartje en dat heeft u bij hem niet gevonden,” zei nu moeder.

„Hij heeft het natuurlijk gewisseld. Vraag hem maar, wat hij met die twee-en-een-halve cent gedaan heeft. Daar zal hij wel wéér een verhaal op weten.”

„Ben jij met Piet samen geweest, toen je dat geld kreeg, Jan?”

„Ja, vader.”

„Dan zal ik direct Piet gaan halen. Die mag het verhaal ook nog eens doen.”

Jan kromp ineen. O, Piet, zijn flinke, eerlijke vriend zou

hier moeten komen, zou dan óók allicht hooren, hoe hij Zaterdag gelogen had.

„Zoonlief is niet erg ingenomen met dat plan zou ik zoo zeggen,” zei de juffrouw op minachtenden toon.

„Piet is niet thuis,” vertelde Jan. „Hij is den heelen dag bij het Kerstboomen verkoopen.”

„M'n lieve jongen, was dan met hem meegegaan,” zei de juffrouw, terwijl ze weer dichterbij Jan kwam.

„Ik — ik zou,” maar opnieuw barstte Jan in snikken uit.

„Ga naar de achterkamer, Jan,” gebood vader.

Jan ging.

Hij zat daar héél alleen. Bert speelde bij een vriendje. Hans en Beppie waren in de keuken.

Even later hoorde hij vader en moeder daar ook heengaan. O, ze waren natuurlijk vrééslijk boos. Ze zouden nóóit meer iets met hem te doen willen hebben.

Jan liet zich languit op den grond vallen en huilde, huilde, zooals hij nog nooit gehuild had.

Doch niemand keek naar hem om.

Niemand wou natuurlijk meer met hem te doen hebben. O, wat wás het verschrikkelijk. En dát was nu de dag, waarop hij de cadeautjes had willen koopen. En morgen was het Kerstfeest. Dan waren de menschen blij, omdat de Heere Jezus geboren was.

Maar als je zóó'n verdriet had, kòn je niet blij zijn, dacht Jan.

Kon dat beslist niet?

Die Heere Jezus zelf, diè kon helpen. Diè kon alles. Dát wist Jan wel.

Toen — geknield bij een stoel — bad Jan: „Och, lieve Heere Jezus, maak toch als 't U blijft alles weer goed. Laat vader toch als 't U blijft niet naar Piet gaan en laten vader en moeder weer goed op me zijn en laat ik toch als 't U blijft morgen óók blij zijn. Amen.”

Toen werd het stil en rustig in Jan.

IX

Nu wordt alles goed

Een uur ging voorbij.

Jan huilde niet meer, maar zat, kleintjes in elkaar gedoken, tegen een tafelpoot geleund.

Daar ging de deur open.

Vader en moeder kwamen binnen.

Vader keek donker.

Moeders oogen waren rood.

Jan dook dieper nog in elkaar.

„Jan, kom eens hier,” zei vader.

Jan kwam.

„Jan, wat zou nu het allerergste voor ons zijn, denk je?”

„Dat ik gefokt heb,” zei Jan zacht.

„Juist Jan, dat is het ergste. Ik wou straks tegen de juffrouw zeggen, dat je me nog nooit bedrogen had, maar toen bedacht ik, dat ik dit nu niet meer kan zeggen, nooit meer.”

Jan's tranen kwamen weer.

„Jongetje, wat heb je ons een verdriet gedaan,” zei moeder en ook bij haar kwamen de tranen.

„Ik durfde Zaterdag de waarheid niet zeggen,” huilde Jan.

„Zoo, ben je dus toch een bang Jantje,” zei vader. „De jongens op school hebben dus toch gelijk.”

Nu snikte Jan het uit.

Vader liet hem begaan, wachtte, tot hij wat kalmer werd.

„Jan,” zei hij toen, „heb je daar straks in de voorkamer wéér gejoekt?”

Nu keek Jan op en er was blijheid in zijn oogen, terwijl hij antwoordde: „Nee vader, 't was allemaal eerlijk waar.”

„Jan, vertel nou eens alles van het begin af aan,” zei moeder, terwijl ze haar arm om hem heen sloeg.

Dat was fijn, hoor! Zoo tegen moeder aan kón hij wel vertellen. Niets hield hij achter. Hij vertelde óók, dat hij het eigenlijk niet prettig gevonden had, toen met dat oude vrouwtje en ook zijn verdriet van Zaterdag.

„Och, kereltje, als je van het begin af ons alles verteld had, was al deze narigheid niet gebeurd,” zei moeder.

„Maar ik wou er heusch een verrassing van maken en ik dacht ook niet, dat het zoo erg was, want Piet deed het ook en die mocht van zijn vader,” zei Jan.

„Janneman,” antwoordde vader, „je moet eens goed onthouden, dat alle ouders niet hetzelfde zijn. Piet mag dat doen voor zijn ouders, welnu, daar hebben we niets mee te maken. Maar jij zoudt dat van ons niet gemoogd hebben. Wij vinden jou nog veel te klein, om geld te verdienen. Je plan was wel aardig, baasje, en het is lief van je, dat je ons met Kerstmis wat geven wou, maar op deze manier was het niet goed. Je zei daar straks dat je meende niet verkeerd te handelen. Maar waarom dan al die onrust in je hartje? Als we iets goeds doen, kènnen we geen onrust, vent! Dat wist jij ook wel. Anders zou je Zaterdag niet gejoekt hebben. Zeg, manneke, was dat ook nog terwille van de verrassing?”

„Nee, dat was omdat ik — echt — niet durfde,” zei Jan zacht. O, hij vond het zoo vreeslijk, dat vader, zijn eigen vader, hem „bang Jantje” genoemd had.

„Juist. Toen wist je dus wel, dat je iets gedaan hadt wat wij niet goed zouden vinden.”

„Daarom ben ik gisteren en vandaag niet meer met Piet meegegaan,” zei Jan.

„Dat was best, vent! Maar je weet wel, wat nog beter was geweest, hè?”

„Ja, het vertellen,” zei Jan met neergeslagen oogen.

„Jan, heb jij den laatsten tijd veel gebeden?” vroeg moeder.

Jan antwoordde niet.

„Ik ben bang, dat je het maar al te vaak vergeten hebt, mijn jongen!”

„Straks heb ik wel gebeden,” zei Jan zacht.

„Zoo, en waarom dan?”

„Dat alles weer goed mocht worden en — u — en Piet” —

Verder kwam Jan niet.

„Heb je wel om vergeving gevraagd, Jantje?”

Nee, dat had Jan eigenlijk nog niet gedaan.

„Als je daar Zaterdag mee begonnen was, dan had je goed gedaan, Jan! Je weet toch wel, dat het alleen rustig in je kan worden, als je om vergeving gebeden hebt? Heb je daar heelemaal niet aan gedacht?”

„Ja — gedacht wel — maar — maar ik dacht — ik had al om zooveel gebeden — al zoo vaak — of vader weer werk kreeg — en dat gebeurde tòch niet en, toen . . .”

„Toen dacht je, nou bid ik maar heelemaal niet meer, hè?”

„Nee, moeder, maar — ik dacht — als ik om vergeving bid — dan moet ik het eerst aan vader en moeder vertellen, wat ik gedaan heb.”

't Was eenige oogenblikken héél stil in de kamer. Vader en moeder keken elkaar aan, maar ze zeiden niets. Die stilte maakte, dat Jan weer huilen ging.

„Jan,” zei vader toen, „nu moet je die tranen eens drogen en eens goed naar vader luisteren. Wat je daar het laatst zei, m'n jongen, dat was heelemaal waar, dat had je goed gezien, hoor! Je zonden voor de menschen bedekken en dan tòch den Heere om vergeving vragen, mag niet. Maar weet je wat je wèl hadt mogen doen? Vragen, of de Heer je zóó flink wou maken, dat je het wèl tegen ons durfde zeggen. Onze gebeden worden altijd gehoord, Janneman, en zoo'n gebed wordt ook stellig verhoord.”

„Vader,” zei Jan, „straks heb ik gebeden, of ik morgen tòch blij mocht zijn en of u niet naar Piet zou gaan. Mocht dat wel?”

„Ja vent, dat mocht wel. En dat eerste verhoort de Heer stellig. Je bent nú al een beetje blij, hè? En morgen zijn we dat natúrlijk. Als de Heere Jezus niet op aarde gekomen

was, o, dan konden we nooit blij zijn, maar nu eigenlijk altijd en morgen vooral. Wanneer we er dan aan denken, hoe Hij zijn heerlijken hemel verliet, omdat Hij ons zoo lief had en van ons alle zonde en angst wil wegnemen, o, dan moeten we juichen en zingen.

En wat dat andere betreft, dat je vroeg, of vader niet naar Piet zou gaan, ja, kijk eens, m'n jongen, we moeten afwachten, hoe dat bestuurd wordt. Als de juffrouw nu zelf haar kwartje terugvond, dan zou ik niet naar Piet gaan, maar blijft ze denken, dat jij het gestolen hebt, dan móét ik gaan. Vooral om jouzelf, Jan! Vader en moeder gelooven je heelemaal, maar de juffrouw doet dat nog niet. Daarom is het beter, dat Piet even komt."

"Hoe laat gaat u naar Piet, vader?"

"k Dacht zoo tegen eenen. Dan zal hij wel thuis zijn."

"Dan maar vlug voortmaken, dat we vroeg eten kunnen," zei moeder. "Ik heb nog zooveel te doen."

Jan vroeg, of hij zijn moeder helpen mocht. Dat kon hij wát best, hoor! Hij kon aardappelen schillen, schoenen poetsen, hij roerde wel eens voor moeder in de pannen, om te maken, dat het eten niet aanbrandde, o, hij deed soms héél veel. Nu mocht hij ook. Hij kon al vast beginnen met een bak brandstof te scheppen, dan zou vader de kachel in de achterkamer aanmaken.

"Nu al?" vroeg Jan.

"Ja, nú al. Vader heeft schrijfwerk, dat hij niet in de kou kan zitten maken, èn, Jantje, de kachel mag ál de drie Zondagen aanblijven."

Wéér lachten vader en moeder zoo vroolijk. Nèt als 's morgens.

't Duurde niet lang, of de kachel snorde er lustig op los, vader zat in de achterkamer met groote boeken voor zich en Jan hielp moeder in de keuken. Die was zoo'n fijn groot stuk vleesch aan het braden. Zoo'n stuk was er in lang niet in huis geweest. Ze kregen zeker ál de Zondagen vleesch. Menschen, wat siste dat vleesch en wat een damp sloeg er af. Ja, dat vleesch maakte heel wat lawaai, zóó erg, dat ze geen van beiden hoorden, hoe in het gangetje deuren open

en dicht waren gedaan. Maar toen ineens de keukendeur openging, tóén keken ze op.

Daar stond vader.

„Moeder en Jan, komen jullie eens even in de kamer,” zei hij.

„Nu dadelijk? Ik kan haast niet van het vleesch weg,” zei moeder.

„Ja, nu dadelijk. Héél eventjes maar,” antwoordde vader.

Moeder draaide de gaskraan om, Jan waschte gauw zoo'n beetje zijn handen in den aardappelemmer en dáár gingen ze.

En wie vonden ze in de kamer?

De juffrouw.

Ze lachte, zoo lief ze maar kon en wou Jan over het hoofd streelen, maar daar moest ons baasje niet veel van hebben. Hij schoot fijn naar den kant van de tafel, waar zijn vader stond.

„Nou, juffrouw, daar zijn ze,” zei die.

„Ach ja, ziet u, 't spijt me zoo, dat ik daar straks zoo driftig ben geworden, maar, nietwaar, men kan zich vergissen. En 't was wel heel vreemd, dat uw zoontje geld in den zak had. Ik wist zoo zeker, dat u hem nooit snoepcenten gaf.”

„Wat bedoelt u, juffrouw?” zei moeder. „Neem u me niet kwalijk, maar 'k heb weinig tijd.”

„Nou, ziet u, 't spijt me heel erg, maar ik heb me vergist met dat kwartje. 'k Dacht zoo stellig, dat ik het op tafel

had gelegd, maar nu vond ik het daareven op den buffet-looper. Ja, als dat een witte was, had ik het wel eerder gezien, maar zoo'n grijze, hè, daar zie je het niet op."

Jan kneep zijn vader in den arm. Hij had wel willen springen van blijdschap, maar dat deed je niet, als daar zoo'n juffrouw bij was.

"Ik ben blij, dat u het gevonden hebt, juffrouw," zei moeder.

"Ja, ik ook. Vooral om Jantje. Zóó als ik het vond ben ik naar de achterkamer gestapt. Ik dacht: 't kind mag niet langer onder verdenking staan," zei de juffrouw.

"Bij ons stond hij niet onder verdenking, juffrouw," antwoordde vader.

De juffrouw deed, of ze het niet hoorde en kwam op Jan af mèt het kwartje.

"Hier, m'n jongen," zei ze, „je hebt er zooveel verdriet om gehad, nu mag je het wel hebben, hoor!"

Jan deed de armen op den rug.

"Dank u, juffrouw, ik mag geen geld aanpakken," zei hij.

"O niet, och, dat spijt me. Maar dan krijg je wel wat anders van me, hoor vent," deed de juffrouw nóg liever.

"Niet noodig, juffrouw," zei vader. „We zijn allemaal héél blij, dat u nu ook weet, dat Jan geen dief is. Als u hier vandaan gaat, hoeft u nu gelukkig niet te zeggen, dat u hier bestolen bent."

"O maar, meneer, dat zei ik in drift. 'k Ben heelemaal niet van plan, hier weg te gaan," antwoordde de juffrouw.

"Dat zal tòch moeten, juffrouw," zei moeder. „Ook als dit nièt gebeurd was, zou ik het u gezegd hebben. Toen ik u de kamer verhuurde, heb ik u eerlijk verteld, waarom ik het deed en ook gezegd, dat we, zoo mijn man weer een betrekking kreeg, allicht liever de kamer zelf in gebruik namen. U wéét, hoe we ons nú moeten behelpen."

"Dus — meneer heeft weer een betrekking?" riep de juffrouw verwonderd uit.

"Gelukkig wel," zei vader.

"Ik heb weer een betrekking en een goede ook. Bovendien heb ik op me genomen in mijn vrijen tijd voor iemand de

boeken bij te houden. U ziet, daar ben ik al mee bezig en dan zal ik blij zijn, als ik in ons voorkamertje alleen kan zitten."

"Maar we jagen u niet. Als u 1 Februari nog niets heeft, moogt u ook wel tot 1 Maart blijven," voegde moeder er nog bij.

"Ik heb 1 Februari best wat," snauwde de juffrouw, terwijl ze de kamer uitging.

Toén deed Jan een lichtsprong.

"O vader! O moeder! Is het heusch waar? En gaat moeder dan ook niet meer werken? En wordt dan alles weer net als vroeger?"

"Ja vent. God heeft onze gebeden verhoord," was het antwoord.

Dien avond kon Jan wéér niet best in slaap komen. Maar nu van blijdschap.

X

Klein maar dapper

't Werd een héél blij Kerstfeest. Jan had nog nooit zóó uit volle borst de Kerstversjes gezongen als dézen keer.

Het was ook nog nooit zóó licht en blij in hem geweest.

Toen de feestdagen voorbij waren, lag er een dik pak sneeuw.

Daar kwam Piet aangesprongen. Die vroeg of Jan mee-ging. Hij had een fijne glijbaan gemaakt.

Jan was eigenlijk bang, dat vader en moeder het niet goed zouden vinden, maar dat viel mee. Wél namen vader en moeder hem even apart, wél moest hij beloven bij Piet z'n huis te blijven en nergens anders heen te gaan.

Jan vond het fijn, dat hij dit beloven mócht. 't Was een teeken, dat vader en moeder hem weer vertrouwden.

"Denk er aan, vent, als er iets is, waarvan je niet zeker weet of jij dat wel moogt, dan éérsst vragen hoor?"

„Ja vader, vast,” zei Jan.

Twee dingen waren er, waar Jan nog wel over prakkizeerde.

't Eene was, dat vader hem „bang Jantje” genoemd had.

O, kon hij toch maar eens iets héél dappers doen. Kon hij maar eens maken, dat vader hem flink noemde!

En het andere, waar Jan vaak over dacht was: het oude vrouwtje uit de Raamstraat. Hij zou haar zoo graag dat dubbeltje teruggeven, maar hóé moest hij het doen? Hij zou er niet eens alleen heen mogen en er met Piet over praten, wou hij niet.

Zou hij er eens tegen vader en moeder over beginnen?

Ja, hij dééd het.

Op een avond, dat zus en de broertjes naar bed waren en hij nog een half uurtje bij vader en moeder mocht opblijven, zei hij ineens:

„Als nou die juffrouw uit de Raamstraat haar dubbeltje terug had, wat zou ik dan blij zijn.”

Vader en moeder gaven niet direct antwoord. Dat vond Jan vervelend en daarom ging hij voort:

„Die mevrouw uit de Oosterstraat, diè was vast wel rijk en aan diè hebben we geen geld gevraagd. Diè gaf dat kwartje zóó maar aan Piet.”

„'t Is nog niet zoo zeker, dat die juffrouw uit de Raamstraat arm is,” antwoordde moeder. „'t Zou misschien wat raar staan, als je haar dat dubbeltje terugbracht. En 't is al zoo lang geleden ook.”

„Ja, maar ik zou het toch zoo graag doen en ik weet ook best den weg. Mag ik het terugbrengen, moeder? Ja, vader, mäg het?”

„Dürf je dat wel, Jan? Heb je alles wel goed bedacht? Wat je zeggen zult tegen die juffrouw?”

„Ja vader. Ik zeg gewoon, dat ik zoo iets eigenlijk niet had mogen doen, tenminste niet voor geld.”

Vader gaf hem een slag op den schouder en zei: „Je bent een flinke jongen, hoor Jan! Morgen gaan we samen op stap en dan wacht ik bij den ingang van de straat.”

Of Jan blij was. Nu had vader hem toch flink genoemd. Een beetje angstig klopte zijn hart wel, toen hij den volgenden

middag met vader van huis ging. Hij had het eigenlijk liever nog wat uitgesteld, maar dat kon niet. Morgen was het Nieuwjaar en den dag daarop moest vader op zijn nieuw kantoor zijn.

Ze waren erg gauw aan de Raamstraat, vond Jan. Zou hij vragen, of vader heelemaal mee ging? Nee, toch maar niet.

Vader bleef achter. Daar ging Jan. Wat beefde hij, toen hij aan de bel trok. Was ze maar niet thuis! Ze was wèl thuis, hoor! Daar kwam ze al.

„Wel, ventje?”

„Juffrouw, we hebben op een Zaterdag dat tafeltje voor u thuisgebracht en toen hebben we elk een dubbeltje van u gehad, maar ik mag eigenlijk geen geld aanpakken van andere mensen. En nou breng ik u het dubbeltje terug. Piet mag het wel, ziet u, maar ik niet.”

„Wel lieve tijd! Wel lieve tijd! Ik dächt het al zoo half. Jij was daar nou niks geen kereltje voor. Maar je vader zonder werk, hè? Ja, dat was akelig.”

„Maar nou is hij niet meer zonder werk, juffrouw! Over-

morgen gaat hij weer naar 't kantoor," vertelde Jan blij.

„Wel, lieve tijd, wel lieve tijd," zei het vrouwtje weer.

„En ben je nou dat heele eind alleen gekomen?"

„Nee juffrouw! Vader wacht op den hoek," zei Jan.

„Dàn wil ik je vader even spreken," zei ze. „Wacht een oogenblikje, dat ik een mantel aantrek."

Even later stapten ze samen op Jan's vader af.

„Mijnheer," zei de oude juffrouw, „wat een flinke jongen heeft u. Kwaad doen jongens allemaal wel eens, maar als ze het dan op zoo'n manier goedmaken, nou maar, dat vind ik kranig. Dat baasje is klein, maar dapper."

Nog even sprak vader met de juffrouw. Toen ging hij met Jan weer terug.

O, die Jan! Wat huppelde hij vroolijk naast vader voort. Hij had wel nèt zoo hard willen loopen als toen met Piet, om gauw bij moeder te zijn. Maar voor zoo'n holpartij was vader natuurlijk niet te vinden.

Eindelijk, eindelijk waren ze er.

„En?" vroeg moeder.

„Ja, raad eens, hoe die juffrouw ons jongetje noemde?" zei vader.

Moeder kòn het niet raden.

„Klein maar dapper," zei vader toen.

„Nou vader, ik vind, dat die juffrouw gelijk heeft," zei moeder.

„Ik ook," voegde vader er bij.